

Stanislav Stratiev

Velúrové sako

Stanislav Stratiev

Velúrové sako

Preložil Emil Kudlička

Osoby

Ivan Antonov

Úradník

Eugen

Žoro

Dermendžievová

Visiaci

Manželka

Syn

Vedúci

Lekár

Gazdiná

Kontrolór

Ivanov, 56-ročný

Prvý dedinčan

Druhý dedinčan

Diko

Holič

V hre vystupujú taktiež osoby čakajúce v radoch, dvaja ošetrovatelia a jeden chlapček.

1.

Holičstvo. Päť kresiel, obsluhované sú iba dve. Na strihanie čakajú ľudia, medzi nimi aj Ivan Antonov v novom velúrovom saku. Prezerá si noviny. Kreslo pred ním sa uvoľňuje.

HOLIČ. Ďalší, prosím. (*Ivan Antonov si sadá do kresla.*) Čo to bude?

IVAN ANTONOV. Ostrihať.

HOLIČ. Áno prosím, ostrihať. (*Obieha okolo zákazníka a vytriasa pláštenku.*)

IVAN ANTONOV. Nakrátko, aby ani vlások neodstával.

HOLIČ. Ako si ráčite želať – určite budete spokojný. (*Naraz sa zastaví, v ruke má mašinku na strihanie.*) Ale veď ste ostrihaný!...

IVAN ANTONOV (*zjavne sa cíti trápne*). Nehovorím o sebe, ale o saku.

HOLIČ. Čo prosím, čo?

IVAN ANTONOV (*stiesnene*). Chcem si dať ostrihať sako.

HOLIČ. Ostrihať sako?! Nakrátko?!

IVAN ANTONOV. Áno, nakrátko.

HOLIČ. Aha, a čo tak ešte masáž?

IVAN ANTONOV. Ďakujem, netreba.

HOLIČ. A možno by si pán želal to sako aj troška nakaderiť! Trvalú alebo vodovú?... Budete si želať?

IVAN ANTONOV. Nie, nie – iba ostrihať.

HOLIČ. Naozaj iba ostrihať?... A čo takto olejový zábal na upevnenie vlasov?

IVAN ANTONOV. Ale to ani nie. To nie je také nevyhnutné.

HOLIČ (*takmer kričí*). Vy, inteligenti, ste akosi priveľmi skromní... Ostrihať sako!... Myslíte si, že keď nosíte tie aktovočky, že si môžete dovoliť všetko, čo? A že my sme tu iba takí hlupáci, čo nevedia nič iné než celý deň strihať. Zato vy ste

originálni – navlečie si sako, ja sa dám nachytať, aby som mu ho ostrihal, potom sa s tým bude kde-komu vyťahovať a celý svet sa mi bude smiať...

IVAN ANTONOV (*stiesnene*). Ale prosím vás, čo to... Nechajte, aby som vám vysvetlil...

HOLIČ. Robiť si z ľudí dobrý deň, to hej! Máte predsa na to vzdelanie. Čo je to pre vás taký holič? Úplná nula, však?

IVAN ANTONOV. Nechápem, prečo sa rozčulujete. Chcem len to, aby ste mi ostrihali sako, nič viac. Nevidím na tom nič urážlivé, Keby som to mohol urobiť sám, tak by som sem nechodil.

HOLIČ (*naraz pochopí*). Á, taak. Áno, áno prosím. Už vám rozumiem. Máte úplnú pravdu. Chvíľočku, hneď som späť. (*Ide k vedúcemu, ktorý pracuje pri krajnom kresle a privolá ho nabok.*)

HOLIČ. Blázon!

VEDÚCI. Čo?!

HOLIČ. Blázon. (*Ukazuje hlavou.*) Tam, v mojom kresle.

VEDÚCI. Ale... (*Hľadá na Ivana Antonova.*)

HOLIČ. Určite utiekol. Chce, aby som mu nakrátko ostrihal sako!...

VEDÚCI. Ale, prosím ťa...

HOLIČ. Je to blázon. Určite. Aj noviny si prezeral hore nohami.

VEDÚCI. Vážne?!

HOLIČ. Ja mám na nich šťastie.

VEDÚCI. Aby nám to tu nerozmlátil!... Dajú nám to potom k náhrade... Prečo mu radšej nevyhovieš?

HOLIČ. Si normálny? Strihať sako!... A ktohovie, čo ho môže pochytiť každú chvíľu.

VEDÚCI. Britvy si schoval?

HOLIČ (*zbledne*). Nie.

VEDÚCI. Nesmú sa mu dostať do rúk... Musíš ho dostať von!

HOLIČ. Prečo ja?

VEDÚCI. Veď je to tvoj zákazník.

HOLIČ. Ale ty si vedúci podniku.

VEDÚCI. Ale, ale... Len pokojne. Predsa sa nezľakneš nejakého blázna?... Hm.

HOLIČ. To nie, ale pochop, mám malé deti. Čo si počnú bez otca?

VEDÚCI. Ale, ale, čo to sem pletieš. Len pokojne! Možno, že vôbec nie je nebezpečný!...

HOLIČ. Nikam nejdem!

VEDÚCI. No dobre, pôjdem s tebou. Nech sa stane, čo sa stane. (*Idú k Ivanovi Antonovovi.*) Dobrý deň!...

HOLIČ (*hlasom Judáša*). To je vedúci.

VEDÚCI. Ale čo, všetci sme si rovní.

HOLIČ. Naraz.

VEDÚCI. Teraz to nebudeme rozoberať... (*Ivanovi Antonovovi.*) Vážený pane, dovolíte jednu radu. Kúsok odtiaľto, tak päť minút, je špeciálne holičstvo a tam vám ostrihajú sako jedna radosť. Vrele vám to odporúčam, určite nebudete ľutovať...

IVAN ANTONOV. Ale prečo by som chodil tam, keď som už tu?...

VEDÚCI. Vieš čo, priateľu, už toho bolo dosť! Vieme, čo si zač.

IVAN ANTONOV (*vstáva*). Čo som zač?

VEDÚCI. Všetko vieme. Ty to tiež nemáš ľahké, tak radšej včas zmizni, nech nemusíme volať sanitku.

IVAN ANTONOV. Ale prečo, čo sa deje? (*Rozhliada sa.*)

VEDÚCI. Pozri, všade je plno ľudí. Každú chvíľu môže niekto prísť a ani sa nenazdáš a fúkne ťa do blázince. Vlastne, teraz je všade blázinec, ale tam majú vysokú múry.

IVAN ANTONOV. Čo to jednostaj meliete? Ved' chcem iba dať ostrihať...

VEDÚCI (*oblapi ho okolo pliec a vedie ho ku dverám*). Tak, a teraz už bež. Chod vedľajšími uličkami... do centra veľmi nelez, inak ťa čapnú. Keby niečo, tak zo seba rob blázna, akoby sa nič... (*Vychádzajú.*)

HOLIČ. Robiť blázna – ved' je blázon. Tí šéfovia niekedy vedia ale poradiť!

2.

Ivan Antonov, Eugen a Žoro. Ivan Antonov im rozpráva o tom, čo sa mu prihodilo v holičstve.

EUGEN. Tak oni ťa tam mali za blázna, čo?

ŽORO. No, to je tiež nápad, liezť do holičstva a chcieť ostrihať sako.

EUGEN. Ešte dobre, že ťa nezobrali.

IVAN ANTONOV. Už mám po krk tých narážok na moje sako. Prečo má chlpy, či som ho umele naježil, či mu vypadávajú vlasy? Ktokoľvek ma stretne – hneď, čo, dal si si ho z ježov ušiť, a koľko ježov treba na jedno sako... Už toho mám plné zuby. Pravda, je troška chlpaté, ale iné nemali. To bolo posledné. (*Žorovi.*) A s tým holičstvom, to bol tvoj nápad. Vravel si, že mi to tam pekne zarovnajú. A teraz sa tváriš akoby si z neba spadol.

EUGEN. Prečo ho počúvaš? Mám lepší nápad. Práve teraz strihajú na vidieku ovce. Stačí, keď skočíš do nejakej dediny, vopcháš strihačovi nejaký ten peniaz a máš to hotové raz-dva.

IVAN ANTONOV. Prosím ťa, daj mi pokoj s takým nápadom! Vari si len nemyslíš, že kvôli tomu pôjdem na vidiek?

3.

Na jednom z družstevných dvorov strihajú ovce. K jednému strihačovi pristupuje Ivan Antonov.

IVAN ANTONOV. Dobrý deň. Ide to, ide?

PRVÝ DEDINČAN. Ale hej. Čo by nešlo.

IVAN ANTONOV. Pekné ovce.

PRVÝ DEDINČAN (*ľahostajne*). Družstevné.

IVAN ANTONOV. Dáte si? (*Ponúka mu cigaretu, obidvaja si zapália.*)

Ivan Antonov sa obzerá na všetky strany, či je „čistý vzduch“, akoby mal zabiť dedinčana. Potom vyťahuje bankovku a usiluje sa ju vopchať strihačovi do vrečka. Konečne sa mu to podarí. Strihač je prekvapený, ale nekladie nijaký odpor.

IVAN ANTONOV. Ostriháme toto sako, čo vy na to? Je veľmi chlpaté... Nevyzerá to pekne a pre vás je to maličkosť.

PRVÝ DEDINČAN. Á, dobre, dobre... Ale musíme to zúčtovať ako strihanie súkromnej ovce, pretože tie naše sú do jednej porátané. A tamtomu chlapíkovi v kancelárii – tomu nič neujde. A potom – rád pchá nos do všetkého, začne sa vypytovať, aké sako, čo za sako, či je čas teraz strihať saká...

IVAN ANTONOV. Dobre, zaúčtujte to, ako chcete. Hlavné, že to bude.

Z rúk strihača odchádza ďalšia ovca.

DIKO (*počujeme len jeho hlas*). Pätnásť... Ber ďalšiu!

PRVÝ DEDINČAN. Kľakni si!... (*Ivan Antonov sa spustí na všetky štyri*

končatiny, strihač sa dá do roboty.) Ej, toho je veru dosť... Počkaj, ešte rukáv...

Ták, hotovo! (*Volá.*) Diko, túto nezapisuj, je súkromná.

DIKO (*počujeme len jeho hlas*). Ako to súkromná? Komu patrí Pošli ho ku mne!

PRVÝ DEDINČAN. No, tak v zdraví ho nos.

IVAN ANTONOV, Veľmi pekne ďakujem. Je to presne, ako som si želal.

(*Odchádza.*)

Stôl, stolička, na stole je kalamár, fľaša s vodou a hrubý zošit. Za stolom sedí Diko a čosi čmára perom. Vchádza Ivan Antonov.

DIKO. To vy máte tú súkromnú? Dajte mi preukaz.

IVAN ANTONOV (*prekvapene*). Nech sa páči!

Diko si pozorne prezerá občiansky preukaz a začne vypisovať účet.

DIKO. Ivan Kirilov Antonov... bydlisko... séria ŠG... 098... Sedemdesiatosem stotiniiek. (*Vytrhne potvrdenku z bloku a podá ju Ivanovi Antonovovi.*) Podpíšte sa. Sem. (*Ivan Antonov sa podpisuje.*) Tak. Teda, povolaním ste...

IVAN ANTONOV. Filológ.

DIKO. To... (*Je v rozpakoch.*)

IVAN ANTONOV. Zaoberám sa teóriou bulharského jazyka. Hláskoslovím, stavbou viet.

DIKO. Aha, rozumiem. A chováte ovcu?

IVAN ANTONOV. Chovám.

DIKO. Ako hobby, hej?

IVAN ANTONOV. Áno, hobby.

DIKO. A kdeže ju držíte? V byte? Na balkóne?

IVAN ANTONOV. Vo vani, Žiaľ, nemám balkón.

DIKO. Vo vani? A chce sa jej byť tam?

IVAN ANTONOV. Iného východiska niet. Musí.

DIKO. Nuž, veď hej, komu by sa nechcelo byť vo vani. Keby išlo o mňa, aj ja by som si dal povedať. (*Zapisuje si niečo do zošita.*) Tak do videnia a príd'te zas.

(*Tma.*)

4.

Vstupná hala úradu. Z tejto haly vedú chodby a schody k vyšším poschodiam, Počuť klopkanie písacích strojov. Sú tu skrine a plagáty pozývajúce na symfonický koncert. Nad tým všetkým visí vo vzduchu výťah. Je zablokovaný medzi poschodiami. Vidieť výťahové laná. Vstupuje Ivan Antonov, Eugen a Žoro.

IVAN ANTONOV. Hneď to vybavím, o chvíľku som späť. Do ktorého kina ideme?

EUGEN. Kúsok odtiaľto. To stačíme.

ŽORO. Uvidíš, že je to hlúpy vtip. Nieкто si z teba vystrelil.

IVAN ANTONOV. Aký vtip? To je už tretia upomienka. (*Číta ju nahlas.*)

„Dostavte sa do troch dní za účelom zaplatenia dane z ovce, ktorá je vo vašom vlastníctve. V prípade, že sa nedostavíte, budete súdne stíhaný a potrestaný pokutou od sto do štyri tisíc leva.“

ŽORO. Ukáž! Od koho? Oddelenie Vodného vtáctva. Nuž a odkedy je ovca vodný vták, ak sa smiem opýtať? Hus – to áno. Ale ovca? Aký vták je ovca? A kde pláva? Hlúpost'!...

EUGEN (*Žorovi*). To je ti podobné. Nebodaj si to ty nepísal – nestihneme žurnál!

ŽORO. Ale kde, kdeže by som ja také dačo vymyslel, ako je toto...

IVAN ANTONOV. Neškriepite sa. Všet sa to dozvieme. O chvíľku som späť. A potom bežíme do kina. (*Odchádza.*)

Ivan Antonov je v kancelárii. Vidíme obrovské zelené ohňovzdorné trezory s levími papuľami na kľučkách, skrine so zásuvkami. Za okienkom sedí úradník.

IVAN ANTONOV. Prepáčte, tu je oddelenie Vodného vtáctva?

ÚRADNÍK. Áno.

IVAN ANTONOV (*podáva mu upomienku*). Prichádzam kvôli tejto upomienke, ktorú som dostal od vás. Pravdepodobne došlo k omylu.

ÚRADNÍK (*neberie upomienku*). Máte líšku?

IVAN ANTONOV. Prosím?!

ÚRADNÍK (*mrzuto*). Ak máme prerokovať vašu záležitosť, musíte najprv priniesť zabitú líšku. Alebo predložiť potvrdenie,

IVAN ANTONOV. Ale prečo líšku? Som tu kvôli ovci.

ÚRADNÍK. Prineste líšku a potom uvidíme!

IVAN ANTONOV. Ale prečo?

ÚRADNÍK. Neviete čítať?

IVAN ANTONOV. Myslím, že tak trochu viem.

ÚRADNÍK. Tak si prečítajte toto nariadenie. Máte ho práve pred nosom.

IVAN ANTONOV (*prečíta ho*). Ale kde mám tú líšku zohnať?

ÚRADNÍK. Zabijete ju.

IVAN ANTONOV. Ale prečo mám zabíjať? Som tu kvôli vášmu omylu. Vy ste ma predvolali. Ja sa sem nenatískam. Na čo mám teda zabíjať líšku?

ÚRADNÍK. Nedá sa nič robiť. Musíte. Akcia.

IVAN ANTONOV. Aká akcia?

ÚRADNÍK. Celoštátna. V poslednom čase máme veľké problémy s líškami. Je ich

čím ďalej viac, spôsobujú obrovské škody nášmu hospodárstvu. Ani poľovníci už na to nestačia. A preto treba, aby každý prispel k ich likvidácii.

IVAN ANTONOV. V živote som v ruke nedržal pušku. O love nemám ani potuchy... To si mám teda kúpiť pušku a vydať sa do hôr na lov? Ja som filológ, počujete!

ÚRADNÍK (*pateticky*). Zajtra líšky zaplavia celé mesto, zastavia dopravu, nahnú sa do vášho domu. Vrhnú sa na vaše deti...

IVAN ANTONOV. Nemám deti.

ÚRADNÍK. Čo budete robiť potom? Potom už bude neskoro. Keby si každý plnil svoju občiansku povinnosť, tak by k niečomu podobnému nedošlo. Ale väčšinou sú ľudia ako vy, čo sa odľahujú od povinností. Nemajú pušku, neznesú pohľad na krv, sú umelci... Keby si každý zabil svoju líšku, za dvadsať dní by bolo po probléme. Ale to nie. Každý čaká na štát. Ako ich má ale štát zlikvidovať? Veď štát – to sme my. Práve v tejto chvíli uvedomelí občania lovia líšky, pušky rachotia, všade cítiť pušný prach... A vy mi tu vysvetľujete, že ste filológ. Hanbite sa! Bez líšky vašu záležitosť v nijakom prípade nemôžeme prejednať. Chod'te, zabite líšku a príd'te. Potom sa vám budem venovať.

IVAN ANTONOV. Ale pozrite... ja...

ÚRADNÍK. Šťastný lov! Buď'te nemilosrdný!...

Ivan Antonov sa vracia k svojim priateľom do haly.

ŽORO. Pohyb, človeče, keď už nevidíme žurnál, nech prídeme aspoň na začiatok filmu. Vybavené?

IVAN ANTONOV. Predstavte si, chcú líšku.

EUGEN. Počkaj, počkaj, veď ťa predvolali kvôli ovci. Čo teraz majú s líškou?

IVAN ANTONOV. Než začnú čokoľvek vybavovať, musíš priniest' zabitú líšku

alebo aspoň potvrdenie. Na upomienku ani nepozrel.

ŽORO. Tak už dost'!

IVAN ANTONOV. Takže ja sa teraz vykašlem na prednášky na univerzite, kúpim si pušku a pôjdem do hôr strieľať líšky.

EUGEN. Čože, vari sa zbláznili?

IVAN ANTONOV. Lesy sa vraj hemžia líškami a takto podporujú ich likvidovanie.

ŽORO. Bože, prebože!... Či to počuješ, bože, či to vidíš? Ty, čo si hore a všetko vidíš a počuješ!...

Zhora sa nečakane ozve hlas. Vychádza z výťahu. Vysvitá, že vnútri je človek. Doposiaľ sme ho nevideli. V ruke drží knihu a je zrejmé, že bol vyrušený pri čítaní.

VISIACI. Nnno, počujem. A čo? (*Všetci zarazene hľadajú na výťah visiáci vo vzduchu.*) A čo má byť, pýtam sa? Začítal som sa, takže som čosi počul iba na pol ucha. Máte starosti s líškou, čo? No, nič si z toho nerobte. Zaskočte na druhé poschodie na číslo 29 – za Čilingirovom, odovzdajte mu srdečný pozdrav odo mňa – od Visiaceho, strčte mu do obálky stovku a on už vám dá, čo potrebujete. Hlavne si dajte pozor, aby vás nezahnal po výpis z trestného registra. To by vás stálo oveľa viac. Máte ešte nejaké želanie?

EUGEN. Prepáčte... vy tu pracujete?

VISIACI. Ale prosím vás! Pred dvoma mesiacmi sa zablokoval výťah a od tých čias tu trčím. Údržbár dal výpoveď, nového nemôžu zohnať. To viete, dnes sú takíto ľudia vzácní. Porucha na výťahu je nejaká väčšia. Prišlo sem pár ľudí, povýtali sa v tom a nakoniec povedali, že sa to nevyplatí a šli preč. Tak tu visím.

IVAN ANTONOV. A to ste celý ten čas vnútri?

VISIACI. A kde by som mal byť? Vzal som si neplatenú dovolenku a visím. Mám

tu pár knižiek, učím sa po anglicky, chodia mi sem Roľnícke noviny a časopis Kozmos... Nejakí vedátori robia so mnou pokusy. A tak si aj nejaký ten lev zarobím. Slovom, žijem.

IVAN ANTONOV. A to hovoríte o tom tak pokojne?

VISIACI. Už ste niekedy viseli vo výťahu?

IVAN ANTONOV. Nie, len som sa vozil.

VISIACI. Až to niekedy skúsite, tak pochopíte. Prvých pár dní som volal, kričal, až som z toho zachrípol, potom som už len prosil – pošepky a plakal a nakoniec som sa zmieril. Čo mám robiť? Skúsil som všetko, príbuzných, známych. Úrad mi tiež chcel pomôcť, ale to viete, každý má svojich starostí dosť.

ŽORO. A vytiahnu vás odtiaľ niekedy?!

VISIACI. Ale áno. Najstarší syn prerušil štúdium a zapísal sa do opravárskeho kurzu. O niekoľko mesiacov ho skončí a potom mi hádam pomôže.

EUGEN. Prosím vás, ten Čilingirov nám to potvrdenie naozaj dá? My sa dosť ponáhľame, viete!...

VISIACI (*dôstojne*). Už som tu dva mesiace. Celý úrad mám ako na dlani. Viem, ako to tu chodí. Vari si nemyslíte, že niekto pôjde naháňať líšky? Dodnes som tu nevidel ani jednu – iba potvrdenie. Keď máte papier, je všetko v poriadku.

IVAN ANTONOV. Ale tým líšok neubúda.

VISIACI. A koho to zaujíma? Hlavné je preukázať na papieri, že sme ju zabili. Potom sa rozdajú prémie a ide sa na ďalšiu akciu. Vari si nemyslíte, že by sa niekto honil za líškami? Vyzeráte ako inteligentný človek...

EUGEN. To ste úplne vedľa. On iba tak vyzerá... Niekedy pomýli aj nás, hoci sa kamarátíme. Tak už poďme po to potvrdenie, lebo nakoniec sa vôbec do toho kina nedostaneme.

IVAN ANTONOV. Ďakujeme vám pekne.

VISIACI. Za málo. Vždy sa nájde niekto, čo vám otvorí oči.

Priatelia odchádzajú. Visiaci zostáva sám. Pokračuje v štúdiu angličtiny.

VISIACI. I am a boy. You are a girl, Anne. What is my name? My name is Peter...

Prichádza jeho manželka, má plnú tašku.

MANŽELKA. Cyril!... Cyrilko!...

VISIACI. My name is Peter. (*Pozrie dole.*) Á, to si ty? Čo sa robí? (*Spúšťa povrázok, na ktorom je priviazaný košík.*) Zohnala si paradajky?

MANŽELKA. Nikde nemali. Zháňala som ich celé predpoludnie. (*Začína klásť veci do košíka.*) ...Ani v Tuzexe ich nemali.

VISIACI. Takto to už ďalej nejde! Ja predsa potrebujem vitamíny. Čo je to za robota? Paprika nie je, paradajky nie sú. Čo vôbec je?

MANŽELKA (*previnilo*). Doniesla som ti kôpor... obsahuje fosfor... (*Usporiadáva veci v košíku.*)

VISIACI. Fosfor! Celý týždeň jednostaj fosfor! Čo nevidieť začnem svetielkovať!...

MANŽELKA (*placho*). Ale fosfor je predsa na pamäť... Veď sa učíš anglicky...

VISIACI (*hundre*). Pamäť! Pamäť!... Ani baterky nie sú, čo?

MANŽELKA. Priniesla som ti knihu.

VISIACI (*podozrievavo*). Akú?

MANŽELKA (*placho*). Príbeh opravdivého človeka.

VISIACI (*vybuchne*). Prestaň s tým opravdivým človekom! Nervy mám v poriadku, pochop to konečne! Absolútne nič mi nie je! Ja mám výdrž!... Už tú knihu sem ťahám minimálne piaty raz!... Stále iba Jack London, jednostaj stroskotanci, čo strávili šesťdesiatštyri dni v člne a živili sa planktónom a neviem

čím ešte, ale aj napriek tomu nestratili hlavu... Veď ja nie som v člne! Ani na oceáne! Ja som vo výťahu štátneho úradu! Tu nie sú žraloky, nie sú tajfúny, stravujem sa pravidelne... (*Nazlostený zmĺkne.*) Vraj stroskotanec!...

MANŽELKA (*placho*). Georgiev ti posielal veľa pozdravov a nemáš si zúfať. Jeho švagor má nejakého známeho, čo je macher na výťahy. (*Visiaci prejavuje záujem.*) Ale teraz sa dal na montovanie televíznych antén. Vraj to viac vynáša. (*Visiaci opäť upadá do ľahostajnosti.*) Povedal, že tieto výťahy majú veľmi zložitý mechanizmus a navyše sa už tridsať rokov nevyrábajú...

VISIACI. To viem aj ja... Ale to mi nepomôže... (*Pauza.*) Čo robí Cvetan?

MANŽELKA (*je v rozpakoch*). No... učí sa.

VISIACI (*podozrievavo*). Naozaj?

MANŽELKA. Áno. (*No z intonácie poznať, že dačo nie je v poriadku.*)

VISIACI. Tak čo je?... Učí sa?!... Čo mlčíš?

MANŽELKA. Chce sa ženiť.

VISIACI (*ohromený*). Čože? Chce sa ženiť? A to ako?!

MANŽELKA. No tak... normálne.

VISIACI. Akože normálne? Keď ja tu visím vo výťahu. Tak on sa bude ženiť. A čo ja? To tu mám visieť do smrti a napchávať sa fosforom?

MANŽELKA. Sľúbil, že kurz skončí, nepreruší ho.

VISIACI. To poznám. Pokiaľ ma tu nechá visieť, nijaká svadba nebude. Okamžite ho sem pošli!

Manželka pokorne, bez slova odchádza.

VISIACI (*volá za ňou*). Ten Príbeh opravdivého človeka máš so sebou?

Manželka sa mlčky vracia. Zastaví sa pod výťahom.

VISIACI (*potichu*). Daj mi ho.

Visiaci spúšťa košík. Manželka mlčky vkladá knihu do košíka, hľadá hore, kým košík s knihou vytiahne. Naraz začne vzlykať, zakryje si tvár rukami, rýchle odchádza. Visiaci s povzdychom otvorí knihu na prvej strane a začne čítať. Prichádzajú Ivan Antonov, Eugen a Žoro.

ŽORO. Súdruh!... Súdruh Visiaci!...

VISIACI (*pozrie na nich*). A, to ste vy! Tak čo, je to v poriadku?

EUGEN. No, potvrdenie máme, ale oddelenie zmizlo.

VISIACI. Aké oddelenie?

IVAN ANTONOV. Vodného vtáctva. Ešte pred štvrt' hodinou tam bolo a teraz v tej istej miestnosti sú úplne iní ľudia a o ničom nevedia.

VISIACI. To je normálne – praobyčajná reorganizácia. Asi sa to teraz volá inak. Moment... „Vodné“, „Vodné“... Veď to je niekdajšie oddelenie „Vtáky a psy“, ktoré bolo premenené na „Vodné vtáctvo“ a psov zaradili medzi „Spevavé vtáctvo“. Neskôr „psov“ prifárali do oddelenia „Zajace a iné“. Áno. Psy sú tam, to som si istý. Avšak „Vodné“ sa nám teraz stratilo. Kam ho asi vopchali?...

Pravdepodobne utvorili dve nové oddelenia – a to Vodného vtáctva a Vtáctva.

IVAN ANTONOV. Myslíte, že v jednom z týchto dvoch oddelení nám to vybaví?

VISIACI. Hm, to neviem. To si musíte zistiť sami. Tu sa to tak rýchlo mení, že to nestačím sledovať.

(*Tma.*)

5.

Traja priatelia sa zjavujú spolu alebo jednotlivo v rôznych častiach budovy. V úrade sa stále niečo prestavuje, vidíme lešenie, vápno. Počujeme ich hlasy spoza kulís, raz zblízka, raz z diaľky.

IVAN ANTONOV (*kričí*). Tu to nie je.

EUGEN (*kričí z opačnej strany*) ...,Psov“ spojili s „Mačkami“!...

IVAN ANTONOV (*kričí opäť z inej strany – z iného miesta*). Veď u „Mačiek“ sme už boli. A „Psy“ tam neboli.

EUGEN. Neboli, ale teraz sú.

ŽORO (*volá z iného miesta*). Ale prečo „Psy“, veď hľadáme „Vodné vtáctvo“!

IVAN ANTONOV. Kristepane, načo „Vodné vtáctvo“, keď ma predvolali kvôli ovci... Ja sa z toho zbláznim!

Všetci traja ešte chvíľu pobehujú po chodbách.

ŽORO (*vrieska*). Už to mám! Tu je to! Tu!

EUGEN (*volá z iného miesta*). Máš? Drž ho!

ŽORO (*silno kričí*). Tu je to! „Vodné psy s obmedzenou dojivosťou“!

IVAN ANTONOV. Blázníš?

EUGEN. Zlúčili ich!

Všetci stoja zadychčaní pred dvermi.

ŽORO. No, konečne! Tak vojdeme, nie?

IVAN ANTONOV. Pod'me.

Všetci vstupujú energicky do kancelárie.

6.

Obrovské zelené ohňovzdorné trezory s levími papuľami, skrine, písací stôl. Ticho. Úradník niečo zapisuje do kníh. Niekoľko krokov pred ním stojí pokorne roľník, ktorý drží niečo pod pazuchou. Traja priatelia sa mlčky zastavujú za roľníkom. Úradníkov v tejto hre hrá ten istý herec. Úradník bude v hre vystupovať často na rôznych miestach, v rozličných úlohách, v rôznom oblečení, ale tvár bude mať stále rovnakú – bude to jedna a tá istá tvár byrokracie, jedna a tá istá, nezávisle na tom, kde pracuje; teda úradník je typický predstaviteľ byrokracie – ani odev ani vzdelanie nerozhoduje; jeho správanie sa je presiaknuté maximálnou ľahostajnosťou k človeku, k jeho osudu.

DRUHÝ DEDINČAN. No... a... čo mám teraz robiť? Hľa tu je jej koža.

(Rozbaľuje niečo, čo drží pod pazuchou.)

ÚRADNÍK *(nezdvihne hlavu)*. Už som videl.

DRUHÝ DEDINČAN. Veď vám jednoducho vravím: ja stojím pri rampách a ona *(ukazuje na kožu)* sa pasie... No, a o chvíľku rampy spustili...

ÚRADNÍK. Už som o nich počul.

DRUHÝ DEDINČAN. Ehm... pred rampami čakala motorka s člnkom, kôň s doštenákom a moskvič, kým prejde vlak. A ako tak stáli pred rampami, tak vám tá motorka cofla dozadu a vrazila do koňa. Pohoniča to nazlostilo, zoskočil z doštenáka a udril motorkára. Nato sa motorkár nahneval, zoskočil z motorky a udril koňa, pretože pohonič bol chlap ako buk. Nato sa kôň nahneval...

ŽORO. A udril motorkára?

DRUHÝ DEDINČAN. Nie, kôň cofol dozadu a narazil do moskviča. Nato sa nahneval šofér, ktorý sa dovtedy len chichotal, a udrel pohoniča... Ja na to hladím a vravím si: tí ľudia nemajú všetkých pokope, pre také nič sa mlátiť...

ÚRADNÍK. Stručnejšie.

DRUHÝ DEDINČAN. Ehm... nato vlak prešiel, rampy sa zdvihli a tamtí, čo sa mlátili, sa naraz začali rehúňať ako najatí. Pýtam sa ich, reku, čomu sa smejú, čo im je také smiešne, a tamtí ukazujú hore – na rampy a priam sa váľajú od smiechu. Kuknem sa hore a vidím – ovcu visieť obesenú. Moju ovcu. Priviazal som ju o rampu, aby mi neutiekla, kým som hľadel, ako sa mlátia oni. Potom všetci nasadli, každý na to, čo mal, a odišli, a ja stojím a čakám, kým spustia rampy, aby som si vzal ovcu. Vzal som si ju, stiahol z nej kožu, la tu je a vravím si, pôjdem to na úrad ohlásiť, aby som už za ňu nemusel platiť daň...

ÚRADNÍK. Potvrdenie mi dajte, potvrdenie, koľko rász vám to mám hovoriť.

Potvrdenie o uhynutí ovce. Podľa kože nezistím, či je to ovca.

DRUHÝ DEDINČAN. Ehm, aké potvrdenie, načo potvrdenie, tu máte kožu, stiahnutú, vyschnutú, keby bola ovca živá, ako by mohla byť bez kočky?

ÚRADNÍK. Iba čo zbytočne zdržujete. Bez potvrdenia to nejde.

DRUHÝ DEDINČAN. Pozhovejte, veď...

ÚRADNÍK. Práca nečaká, nie ste tu sám. Zbaľte si kožu a doneste potvrdenie. No!

DRUHÝ DEDINČAN, A kde ho mám vziať?

ÚRADNÍK (*Ivanovi Antonovovi*). Prosím, vy čo máte?

Dedinčan si zbalí kožu a vytratí sa.

IVAN ANTONOV. Prichádzam kvôli tejto upomienke. Zrejme došlo k omylu.

(*Vyťahuje upomienku.*)

ÚRADNÍK (*na upomienku sa ani nepozrie*). Aký omyl?

IVAN ANTONOV. No, táto upomienka.

ÚRADNÍK. Líška!

IVAN ANTONOV. Prosím. *(Podáva potvrdenie a upomienku.)*

ÚRADNÍK *(prezerá si oba doklady)*. Nijaký omyl nevidím.

IVAN ANTONOV. Ja nevlastním ovcu. To je ten omyl.

ÚRADNÍK. A čo vlastníte?

IVAN ANTONOV. Nič. Nikdy som ovcu nemal. Určite je to nedorozumenie.

Akiste zhoda mien.

Úradník pomaly vstáva, ide ku skrini s kartotékou – k registračke, vyťahuje odtiaľ zväzok kľúčov, odomkýňa jeden z trezorov, berie odtiaľ fascikel so spismi a odnáša ho na písací stôl. Potom sa zahľadí povýšenecky na Ivana Antonova – nijaký omyl to nemôže byť, tu u nás sa omyl nemôže stať – a začne listovať vo fascikli.

ÚRADNÍK. Ivan Kirilov Antonov, ulica Cára Borisa 73? Filológ?

IVAN ANTONOV. Áno.

ÚRADNÍK. Pred mesiacom ste si dali ostrihať súkromnú ovcu. Neodporúčam vám klamať úrady.

IVAN ANTONOV. Viete, ja ovcu nemám. Dal som si ostrihať velúrové sako.

Malo veľmi dlhé chlpy, všetci sa mi smiali a preto som ho musel dať ostrihať. To je všetko.

ÚRADNÍK *(usmieva sa)*. Nezapierajte, že nemáte ovcu. Pred zákonom neutečiete.

IVAN ANTONOV. Nemám čo zapierať. Verte mi. Bolo to naozaj sako. Toto tu.

ÚRADNÍK. Viete čo, súdruh Antonov. My tu nepracujeme na čestné slovo. Podľa záznamov ste majiteľom ovce a musíte platiť dane. Kam by sme došli, keby každý zapieral svoje vlastníctvo? A už ma, prosím vás, nezdržujte! Ak do troch dní daň nezaplatíte, následky si poniesiete sám. *(Odkladá fascikel do trezoru, zamkne ho,*

odloží klíče do zásuvky v registračke a opäť si sadá za písací stôl.)

IVAN ANTONOV. Pozrite, dohodnime sa ako rozumní ľudia.

ÚRADNÍK. Aj rozumní ľudia platia dane.

IVAN ANTONOV. No dobre, ale papiere nie sú ešte fakty. Dokážte mi, že mám ovcu.

ÚRADNÍK. Dokážte vy, že ju nemáte.

IVAN ANTONOV. Ja? Ja mám dokázať, že ovcu nemám?!

ÚRADNÍK. No, od nás to nemôžete žiadať! Nemáme iba vás.

IVAN ANTONOV. To ma nezaujíma. Dokážte mi, že mám ovcu.

ÚRADNÍK. Dnes to urobíme vám a zajtra tu bude desať takých.

IVAN ANTONOV. Ale to nebola ovca, tak to už konečne pochopte. Sako!
Počujete, sako!

ÚRADNÍK. Každé sako bolo kedysi ovcou. Ak ste si medzitým dali ušiť sako, to je vaša vec. My sa do súkromných záležitostí občanov nepletieme. Ale aj tak budete musieť zaplatiť dane – a to za obdobie, keď sako bolo ešte ovcou a pravdaže, zaplatíte aj patričnú pokutu!

IVAN ANTONOV. Takže podľa vás by som mal platiť daň aj z kožucha. Ten tiež bol kedysi ovcou.

ÚRADNÍK. Ale nie súkromnou. Chápete ten rozdiel?

IVAN ANTONOV. Bože môj!... Ale ja som filológ, ovce nechovám.

ÚRADNÍK. V jednom mestečku v štáte New York pestoval miestny fotografista marihuanu v mestskom parku. Nahonobil si na tom obrovské peniaze. Prirodzene, že neplatil nijaké dane, pretože to nebolo na jeho súkromnom pozemku.

ŽORO. On naozaj nemá ovcu. A nikdy nemal. Veď ho poznám, ešte bol len takýto *(ukazuje rukou.)* Nikdy som u nich nič podobného nevidel. Prosím vás, veď je to smiešne.

EUGEN. Čo by robil s ovcou. Prednáša predsa na univerzite.

ŽORO. Ved' ani balkón nemá. Tak kde by ju držal? Vo váze?

EUGEN. Určite ste sa zmýlili.

Pri týchto slovách úradník vstáva, ide ku registračke, vyťahuje odtiaľ zväzok kľúčov, odomkýňa jeden z trezorov a opäť vyťahuje fascikel so spismi.

ÚRADNÍK. Ivan Kirilov Antonov, filológ, ostrihanie súkromnej ovce 29. marca. Nie saka, ale ovce. Tu to máte čierne na bielom. V rubrike Poznámky je zaznačené „Chová ju vo vani“ a ďalej „Účel chovu – hobby“. Je to váš podpis?... Číslo občianskeho preukazu?...

EUGEN. Viete vôbec, čo hovoríte? Ešte tak rybu, ale ovcu!?

ŽORO. No fakt, ono asi vôbec nejde o ovcu, ale o rybu. O rozprávkovú zlatú rybku...

ÚRADNÍK. Už tu pracujem desať rokov, ale ešte sa nikomu nepodarilo utajiť predom mnou nejaké zviera. Ani vám sa to nepodarí. Radšej zaplaťte.

IVAN ANTONOV. Prosím vás, tu už nejde o peniaze, ale o princíp. Vy veríte spisom, alebo ľuďom?

ÚRADNÍK. Spisom. Tu sa pracuje so spismi. Ľudia toho nahovoria,

IVAN ANTONOV. Tým chcete povedať, že človek pre vás nie je nič a papier všetko?

ÚRADNÍK. Nie som filozof, vyberám dane. Zaplaťte, čo máte, a tie vaše myšlienky si šetrite pre niekoho iného. Mňa nezaujímajú.

ŽORO. Prečo by platil, keď ovcu nemá?

ÚRADNÍK. To hovoríte vy, že nemá.

IVAN ANTONOV. Aspoň si to overte. Poďte ku mne, všetko si prezrite. Určite nič nenájdete.

ÚRADNÍK. Prirodzene, že nič nenájdem. Inak by ste ma nevolali. Tá sa teraz

niekde pokojne pasie a ja aby som ju hľadal...

ŽORO. Sme uňho každý deň, tak by sme ju museli vidieť, počuť... Či sa dá ovca schovať?

ÚRADNÍK. Asi dá. Práve sa o to usilujete.

ŽORO. A vy? Čo robíte vy? Uvedomujete si to vôbec?

ÚRADNÍK. Ja vyberám dane. A keď sa niekomu nechce platiť, tak ako práve teraz vám, dostane pokutu. Čo si tu mám čo uvedomovať? Tak sa mi zdá, že vy si to neuvedomujete!

IVAN ANTONOV. Ale to sa týka chovateľov. Ja k nim nepatrím, Chápete? Ja sa venujem jazykovede, a nie chovateľstvu. Zaoberám sa s gramatikou, so skladbou viet. Podmetom, rozumiete! „Oráč orie. Kto orie? Oráč!“ Oráč je podmet. Ukazuje, kto vykonáva činnosť vo vete. A sem jednoducho nijaká ovca nepatrí. Počujete! Nepatrí.

ÚRADNÍK. Oráč môže orať, ale vy zaplaťte.

ŽORO. Ja to už ďalej nevydržím! S ním jednoducho nie je reč. Ja mu jednu vrazím... (*Tlačí sa k úradníkovi.*)

EUGEN. Počkaj! Stoj! (*Chytá ho.*) Nechaj to!...

ŽORO (*sa tlačí*). Ja mu dám dane... že si to do smrti zapamätá...

ÚRADNÍK. Za ublíženie na tele pri plnení služobných povinností dostanete najmenej tri roky.

ŽORO. Ha, ty si myslíš, že ti ublížim... ja ťa zahluším...

EUGEN (*len-len že ho udrží*). Upokoj sa! Stoj! Počuješ?

ÚRADNÍK. A za krivé svedectvo ďalšie tri roky.

ŽORO. Aké krivé svedectvo? Kde vidíš nejakého krivoprisažníka?

ÚRADNÍK. Tu predomnou sú práve dvaja.

EUGEN. Ja ho pustím!...

ÚRADNÍK. Čo vy vlastne chcete? Aby všetci platili, len vy nie. Tak tomu mám

rozumieť?

IVAN ANTONOV. Chceme, aby ste si naň siahli. (*Ide k nemu a ukazuje na sako.*)

ÚRADNÍK. Nechcem.

IVAN ANTONOV. Len ho omakajte!

ÚRADNÍK. Nie som tu na to, aby som omakával saká.

IVAN ANTONOV. Nie, nie, nie. Omakajte ho! (*Zoblieka si sako.*) Vyzerá to ako ovca? Je to niekde napísané? Len si to skontrolujte! Pozrite sa aj do vnútorného vrecka. Ovce bývajú zvyčajne tam. Je to ich obľúbené miesto. Kontrolujte, prosím!

ŽORO (*Eugen ho stále ešte drží*). Čo sa s ním bavíš!? Pusť ma a ja mu ukážem!

Nedovolíme predsa robiť zo seba somárov!

ÚRADNÍK. Opustite okamžite túto miestnosť! Ihneď!

ŽORO. Ani nás nemá!

ÚRADNÍK. Opakujem, opustite túto miestnosť!

IVAN ANTONOV. Tak ja som pre vás nula? Moje slovo nič neznamená! Aj keby som na kolenách prisahal – ani to s vami nepohne! Jednoducho som vzduch. Takže všetky tie roky námahy, práce, kopa prečítaných kníh, dizertácia, to pre vás nič neznamená. Prečiarknete to jedným ťahom pera. A čo noviny, prejavy, deklarácie, že ja – človek, som stredobodom všetkého diania, že všetko sa robí kvôli človeku – ani to nie je pravda? Vysvetlite mi to!

ÚRADNÍK. V novinách nepíšu práve o vás.

IVAN ANTONOV. Čo na tom, že nepíšu? A možno aj píšu. A keď nie priamo o mne, tak o ľuďoch, ako som ja.

ÚRADNÍK. Nechajme to. Novinári si robia svoju robotu a ja tiež.

EUGEN. Ide práve o to, že svoju prácu nerobíte. Iba ohlupujete ľudí!

IVAN ANTONOV. Vy nepochádzate z opice ako ostatní, ale zo spisu, z rubriky Poznámky. A vaše deti budú tiež spisy, budú šušťať ako papier!... Budú sa krčiť, áno, krčiť!...

ŽORO. Ten sa určite tiež skrčí! Počkajte, hneď to uvidíte! (*Chce sa dostať k úradníkovi, ale Eugen ho zadrží.*)

ÚRADNÍK. Zavolám milíciu!

IVAN ANTONOV. To my ju zavoláme!

ÚRADNÍK. Milícia!

IVAN ANTONOV. Milícia!

Tma. Priatelia idú nazlostene po chodbe.

7.

ŽORO. Ideme k jeho šéfovi. Ten už mu ukáže, ako sa má správať k ľuďom.

Naraz sa pred nimi zjavuje človek v čiernom obleku a viazanke. Kýva prstom na Ivana Antonova.

KONTROLÓR. Varič!

IVAN ANTONOV. Prosím?!

KONTROLÓR. Máš varič?

IVAN ANTONOV. Nemám. Prečo?

KONTROLÓR. To hovoria všetci. Uvidíme. (*Odchádza.*)

EUGEN. Nejaký známy?

IVAN ANTONOV. Nie. Asi nejaký chudák. Pýta sa ma na varič.

ŽORO. Nie, aby si im na to skočil. Ovca nám stačí.

Tma. Priatelia sa po dlhom chodení zastavujú pred jednými dvermi.

IVAN ANTONOV. Ďalej už nejdem! Pod'me sa opýtať!

EUGEN. Už mám tých poschodí plné zuby. Stále hore, dole, hore, dole. Som mokrý ako myš.

ŽORO. Pod'me! (*Klope a otvára dvere.*)

8.

Z rozhlasu po drôte sa tiahnu žiaľne zvuky huslí. Kalendár ukazuje r. 1955. V kúte vegetujú zaprášené rastliny. Za písacím stolom sedí muž so šedivými vlasmi, ktorý pozoruje návštevníkov chápacími, múdrymi očami.

IVAN ANTONOV. Prepáčte, že vyrušujeme. Chceme sa iba na niečo opýtať...

ŽORO. Ako sa dostaneme na siedme poschodie?

EUGEN. K riaditeľovi.

IVAN ANTONOV. Schody vedú iba na tretie a tam sa končia. Sú zamurované. Za stenou počuť klopkanie na písacích strojoch a smiech. Nieкто tam musí byť.

EUGEN. Hľadali sme iné schody, ale nie sú.

IVAN ANTONOV. Prosím vás, nepovedali by ste nám, ako sa tam dostaneme?

Muž pokyvuje hlavou. Je prekvapený, že existujú ľudia, ktorí sa chcú dostať na siedme poschodie.

ŽORO. Čo hovorí?

EUGEN. Nič. Kýva hlavou.

IVAN ANTONOV. Možno, že nás nepočul. Kvôli rádiu. (*Hlasno.*) Prečo nevypnete rádio?

ÚRADNÍK (*pomaly pokyváva hlavou*). To nejde.

IVAN ANTONOV. Ako to, že nejde?

ÚRADNÍK. Vypína sa centrálné.

ŽORO. Centrálné?

ÚRADNÍK. Ako kúrenie.

IVAN ANTONOV. To hrá celý deň?

ÚRADNÍK. Áno. Už niekoľko rokov.

EUGEN. V jednom kuse?

ÚRADNÍK. Áno.

IVAN ANTONOV. A vám to neprekáža?

ÚRADNÍK. Človek si zvykne na všetko,

IVAN ANTONOV. Viete, my sa chceme dostať na siedme poschodie.

ÚRADNÍK. Počul som.

IVAN ANTONOV. Po schodoch to nejde, sú zamurované. Ale určite existuje nejaký iný spôsob. Poradili by ste nám?

ÚRADNÍK. Tak to teda neviem.

IVAN ANTONOV. Ako to, že neviete? Ved' tu pracujete?

ÚRADNÍK. Od roku 1960.

ŽORO. A ako tam chodíte vy?

ÚRADNÍK. Nikdy som na siedmom poschodí nebol.

IVAN ANTONOV. Ako... to vás tam nikdy služobne nevolali?

ÚRADNÍK (*kýva hlavou*). Nie.

IVAN ANTONOV. Pätnásť rokov?!

ÚRADNÍK. A sedem mesiacov.

IVAN ANTONOV. Človeče, ľudia už pristáli na Mesiaci. Poletia i na Mars.

ÚRADNÍK. Počul som.

IVAN ANTONOV (*pozrie na svojich priateľov*). Prepáčte, že sme vás vyrušovali.

Všetci traja odchádzajú, ale Ivan Antonov sa vracia, pobádaný nejakou myšlienkou. Vylezie na stoličku, natiahne ruku, a otočí gombíkom rádia, to prestane hrať. Ivan Antonov pozerá na úradníka.

ÚRADNÍK. Kolega, čo šiel v šesťdesiatom roku do dôchodku, vravel, že sa nedá vypnúť. Iba centrálné.

IVAN ANTONOV. Ako kúrenie?

ÚRADNÍK. Ako kúrenie.

IVAN ANTONOV. A to vám za celý ten čas ani raz nezošlo na um zistiť, či je to pravda? Ani raz ste nevyliezli na stoličku a nenatiahli ruku?

ÚRADNÍK (*vstáva a usmieva sa*). Hm... Ja v tomto úrade pracujem už pätnásť rokov a sedem mesiacov. Po celý ten čas sa tu niečo dialo. Zmeny, reorganizácie, striedali sa šéfovia, zavádzali sa nové postupy, či štýly práce... To viete, taká mašineria musí niekoho pritísnuť a niekoho zas vyniesť hore. Občas sa tu ako kométy mihli ľudia, čo si mysleli, že budú žiarit' celý život a v jednom kuse sa snažili niečo meniť, zlepšovať. Ale dlho im to nevydržalo. O rok – o dva zhasli a na chodbách po nich zostal iba dym... No, a ja som tu stále. A ešte dlho budem. Tí všetci túžili zmeniť svet, každý chcel byť Kolumbom, Einsteinom, Galileom... (*Úradník sa usmieva.*) Viete, prečo ja tu zostanem? Pretože nechcem nič meniť, A ešte niečo, je to veľmi jednoduché, aj dieťa to pochopí. Keď sa ľudia hrajú na vojnu, je vždy iba jeden veliteľ a ostatní sú obyčajní vojaci. Smola je, že nikomu sa nechce byť vojakom. No a ja, predstavte si, proti tomu nič nemám. Ja po kariére netúžim. Ponechám to druhým, Zatiaľ čo sa budú biť, život im utečie... Prečo vám to všetko rozprávam? Vy ste tiež takí istí nadšenci, čo chcú hlavou preraziť múr. Tak si to pekne užite. Už vidím, ako skončíte. A vôbec – zapnite mi láskavo rádio. (*Ivan Antonov je úplne zdrvený touto svedou, naťahuje automaticky ruku, ale hneď ju stiahne.*)

IVAN ANTONOV. Zapnite si to sám. (*Odchádza.*)

9.

Znovu počuť zvuky huslí. Ivan Antonov prichádza k Visiacemu, ktorý je celý omotaný meracími prístrojmi: tikajú na ňom časomerače, osciloskopy ukazujú krivky, sú zapojené rôzne systémy, ktoré ukazujú činnosť srdca, mozgu a ostatných orgánov.

IVAN ANTONOV. Ako sa vám darí?

VISIACI. Merajú. Každý pohyb, každý úder srdca, každé vdýchnutie, To viete, medicína. Merajú všetko.

IVAN ANTONOV. Merať, to dokážu. Ale z výťahu vás dostať, to nie. Na čo vám to meranie vlastne je?

VISIACI. To nie je pre mňa, ale pre ľudí. Som prvý ako Gagarin. Tieto výskumy pomôžu všetkým, čo budú visieť po mne.

IVAN ANTONOV. Keby vedeli opraviť výťah včas, nemuseli by okolo toho robiť taký rámus. Vy tu budete visieť neviem do kedy ešte a tamtým to pomôže k titulu.

VISIACI. Nemáte pravdu. Visím tu kvôli ľudstvu.

IVAN ANTONOV. Ako to vôbec môžete vydržať! A ešte byť na to aj hrdý.

VISIACI. Človek je schopný všetkého... Včera som to niekde čítal.

IVAN ANTONOV. Á, zabudol som, že vám chodia noviny.

Prichádza Žoro a Eugen.

EUGEN. Kam si sa podel, človeče? Všade ťa hľadáme!

ŽORO. Všetko sme preliezli, ale cesta na siedme poschodie jednoducho zmizla.

VISIACI. Predtým sa tam chodilo výťahom.

IVAN ANTONOV. A teraz?

VISIACI. Ak sa tam chcete dostať, musíte najprv zísť na prízemie, potom vyjsť z budovy a vojsť do vedľajšieho úradu.

ŽORO. Čo tam budeme robiť?

VISIACI. Z ich šiesteho poschodia možno prejsť do našej budovy, cez ich plánovacie oddelenie. Dočasne tam vybúrali dvere, kým opravujú výťah. Nevieť, či vás tam pustia, ale skúsiť to môžete. Hlavne pozor na vrátnika, od neho závisí všetko – nedráždite ho, zložte pred ním klobúk, nesmrkajte a keby niečo, tak máte iba dvojtriedku.

EUGEN. Čo takto niečo do obálky?

VISIACI. Ako chcete. Ale hlavne pozor na vzdelanie. V nijakom prípade nepriznať viac, než dvojtriedku. Inak vás nepustí. *(Traja priatelia odchádzajú. Visiaci sedí vo výťahu, omotaný meracími prístrojmi. Občas zazvoní zvonček, osciloskopy registrujú. Visiaci sa učí angličtinu. Ticho. Naraz počúť treskot. Z výšky niečo spadne. Je to kontrolór.)*

VISIACI *(hľadá naňho)*. Zdá sa, že niečo spadlo... Á, to vy? Trénujete voľný pád?

KONTROLÓR *(je nahnevaný, oprašuje sa)*. Raz ťa dostanem. Aj keď si vysoko.

VISIACI. Človeče, čo odo mňa chceš? Prečo ma špehuješ? Ved' som ti nič neurobil!

KONTROLÓR. To si vrav niekomu inému. Ja mám na to nos. Cítim varič na kilometer. *(Odchádza a vracia sa s piatimi varičmi, ktoré zobral úradníkom. Po zemi za sebou vlečie šnúry.)* Aj oni tvrdili, že nič nemajú.

Prichádza Ivan Antonov, Žoro a Eugen. Vyzerajú unavené.

KONTROLÓR. Aj teba čoskoro dostane. Len zo seba nerob neviniatko.

IVAN ANTONOV. Prosím?! To hovoríte so mnou?

KONTROLÓR. Len počkaj, až ťa čapnem. (*Odchádza s varičmi.*)

EUGEN. Asi ti chcel niečo naznačiť.

IVAN ANTONOV. Prosím ťa, ja ho vôbec nepoznám. Asi mu straší vo veži.

ŽORO. No veru, pomaly už aj nám začne šibať. Odtiaľto sa predsa nemôžeme dostať normálni. (*Idú k Visiacemu.*)

VISIACI. Tak čo, pustil vás?

ŽORO. Kdeže by nás pustil, keď Ivan vyšiel naňho s tým, že učí na univerzite.

IVAN ANTONOV. Prečo by som to nepovedal? Vari je to zločin? Môžem ja za to, že má iba prvú ľudovú?

ŽORO. Radšej keby si mlčal! Vari ostatní, čo neprednášajú na univerzite sú pololudia?... Všade jednoducho rozprávaš... prednášam, ja prednášam!... Takto sa nikam nedostaneme. Keby si mu povedal, že sa práve učíš azbuku, tak už sme mohli byť na siedmom poschodí.

VISIACI. Ale, vážení, prečo vlastne sa chcete dostať na siedme poschodie?

EUGEN. A kam inam?

VISIACI. Tu sa musí ísť na to postupne. Najprv prvé, druhé, tretie poschodie... To nemôžete rovno na siedme.

ŽORO. Tak aby sme sa do toho pustili, skôr ako ma zrádnik uchyťí.

(*Tma.*)

10.

Kancelária. Kvetináče z konzerv sú plné kvetín. Dva písacie stoly. Úradník a úradníčka. Úradník sa ukradomky prezerá v zrkadielku. Úradníčka pracuje. Naraz úradník prudko vyskočí, zvalí stoličku a vrhá sa k registračke. Náhlivo vyťahuje z vrečka kľúče a odomkne ju. Dvere s rachotom padajú, on sa bleskurýchle zohne...

a nalieva uvarenú kávu do dvoch šálok.

ÚRADNÍK. Bezmála vykypela... Zamyslel som sa... Nech sa páči... (*Podáva šálku úradníčke.*) Ten varič je nejaký silný. Káva sa raz-dva uvarí... (*S pôžitkom pije.*) Výborná. Skvelá kávička. A ty sa zakaždým bojíš. Keby človek robil iba to, čo sa smie, život by bol jednotvárný ako púšť... No tak, upokoj sa... No... Nijaké strachy... Okrem toho, v trezore mám aj hasiaci prístroj... Počítam so všetkým.

Vchádza Ivan Antonov, Žoro a Eugen. Úradník okamžite zakrýva šálku fasciklom. Šálka Dermendžievovej stojí nedotknutá.

IVAN ANTONOV. Dobrý deň.

ŽORO. Dobrý deň.

EUGEN. Dobrý deň.

ÚRADNÍK. Dobrý deň, dobrý deň... Čo vás k nám privádza?

IVAN ANTONOV. Volám sa Ivan Antonov,

ÚRADNÍK. Filológ?

IVAN ANTONOV (*prekvapene*). Áno.

ÚRADNÍK. Zaoberáte sa súvetiami?

IVAN ANTONOV. Áno.

ÚRADNÍK. A kúpili ste si sako. Chlpaté, však? Takže ste si ho museli troška ostrihať, však?

IVAN ANTONOV. Presne tak.

ÚRADNÍK. A teraz od vás chcú, aby ste zaplatili daň. Ešte včera ste boli normálny občan, ale teraz si všetci myslia, že skrývate ovcu. Je to tak?

IVAN ANTONOV. Áno, je to tak.

ÚRADNÍK. Ale vy ju neskrývate.

IVAN ANTONOV. Nijakú nemám.

ŽORO. Poznám ho od malička. Ovce ho nikdy nezaujímal. Celé dni sedel v knižkách.

ÚRADNÍK. Tak, tak. Kniha je okno do sveta. Chápem.

EUGEN. Vôbec ovce neznáša. Má k nim vnútorný odpor, priam je na ne alergický.

ÚRADNÍK. A súdruhovia sú...

EUGEN. Jeho priatelia. Vyrástol, takpovediac, pred našimi očami. Keby mal ovcu, museli by sme o tom vedieť.

ÚRADNÍK. Iste, iste. Samozrejme.

IVAN ANTONOV. To je nejaký omyl, nedorozumenie. Chápete? A nikto tomu nechce veriť.

ÚRADNÍK. Je mi to jasné. (*Malá pauza. Sústreďuje sa.*) Pozrite, súdruh Antonov, máte nejakú predstavu, hoci aj len letnú, o našej živočíšnej výrobe?

IVAN ANTONOV. Nemám nijakú. Viete, ja som to nikdy nepotreboval.

ÚRADNÍK (*ustarostené*). Súdruh Antonov, nebudem pred vami nič skrývať. V tomto odvetví máme vážne nedostatky. Musíme podstatne zvýšiť počet dobytky. Ale to viete... kádrové problémy, migrácia obyvateľstva – slovom niet ľudí.

IVAN ANTONOV. Rozumiem,

ÚRADNÍK. Dovážame plemenný dobytok zo zahraničia... Robíme pokusy s trojfázovým dojením, t. j. s dojením trikrát denne. Pravdaže aj úspechy už máme. Nie je tomu tak dávno, čo sme mali priemernú ročnú dojivosť na ovcu dvadsaťosem litrov. Dnes už dosahujeme šesťdesiatšesť litrov... Chovatelia oviec v prevažnej väčšine majú stredoškolské vzdelanie. Niektorí si robia aj vysokú školu. Ale tým problémov neubúda. Máme ešte čo doháňať, súdruh Antonov, musíme ešte veľa pracovať. Etapa, v ktorej sa nachádzame, je rozhodujúca – alebo budeme mať dosť dobytky, alebo nie. Chápete výnimočnosť tejto situácie?

IVAN ANTONOV. Pozrite, asi ste ma zle pochopili. Ja som tu kvôli saku. Rozumiete?... A chcú, aby som zaň zaplatil daň.

ÚRADNÍK (*rozčarované*). Súdruh Antonov, ste predsa inteligentný človek. Iste pochopíte, že sa nesmú opakovať chyby minulosti, kedy sme podcenili masovú základňu živočíšnej výroby a v snahe zlikvidovať rozdiely medzi mestom a dedinou sme takmer vykynožili všetok dobytok.

IVAN ANTONOV. Inteligentný možno aj som, ale stále nechápem, čo ja mám spoločné s masovou základňou živočíšnej výroby. Prichádzam k vám celkom v inej záležitosti.

ÚRADNÍK. Súdruh Antonov, problém tkvie v tom, že v takej situácii je pre nás dôležitá každá ovca. Nemáme právo škrtom pera zlikvidovať jednu ovcu.

Nebudem pred vami skrývať, že počítame s každou. I s tou vašou.

IVAN ANTONOV. S mojou?

ÚRADNÍK. No áno, s vašou ovcou. Už je presne vyrátané, koľko dodá mlieka, mäsa, vlny. Počíta sa s ňou.

IVAN ANTONOV. Ach tak.

ÚRADNÍK. Súdruh Antonov, na jej mlieko čakajú deti. Vaše, moje, ich... (*Ukazuje na Eugena a Žora.*) Vari by ste ich oň mohli pripraviť?

IVAN ANTONOV. V nijakom prípade.

ÚRADNÍK. V takej rozhodujúcej chvíli musí každý prispieť svojím dielom.

IVAN ANTONOV. Tá ovca má byť ten môj diel?

ÚRADNÍK. Nemyslíte si, že je to málo. Chov ovce v mestských podmienkách nie je vec jednoduchá... Ale to vy určite viete lepšie než ja. A preto vás môžem potešiť. Už vyšlo nariadenie, ktoré rieši otázku odmeňovania pastierov súkromného dobytká.

IVAN ANTONOV. Áno? Už to vyšlo?

ÚRADNÍK. Áno.

IVAN ANTONOV. To teda znamená, že si môžem najat' pastiera, ktorý mi bude pásť ovcu v parku pred univerzitou, kým ja budem prednášať?

ÚRADNÍK. Pochopiteľne.

IVAN ANTONOV. Takže cez každú prestávku sa na ňu môžem skočiť pozrieť? To je teda naozaj vymoženosť...

ÚRADNÍK. A to ešte nie je všetko. Máte právo aj na určité množstvo krmiva.

EUGEN. A čo plášť do dažďa? Aj ten dostane?

ŽORO. A tranzistor?

ÚRADNÍK. Dnes sa ľudom ako vy ponúkajú široké možnosti, majú všestrannú podporu. Hneď vám môžem niečo dať. (*Hľadá to v stole.*) Prosím. Vám to bude užitočnejšie.

IVAN ANTONOV. Čo je to? (*Otvára brožútku.*)

ÚRADNÍK. Novinky vo výkrme a chove oviec. Najnovšie vymoženosti poľnohospodárskej vedy.

IVAN ANTONOV. Ďakujem. Veľmi som vám zviazaný.

ÚRADNÍK. Veľmi užitočná kniha. Skutočná pomôcka pri chove oviec. Všimnite si najmä kapitolu o špeciálnom chemickom strihaní oviec. Je to zaujímavá novinka. Do krmiva sa im pridávajú dávky cyklofosfátov a za šesť dní im srst' odpadá.

IVAN ANTONOV. To nie je možné.

ÚRADNÍK. Tento spôsob je absolútne neškodný ako pre zviera, tak aj pre vlnu. Bol úspešne vyskúšaný aj na zajacoch. Nemáte náhodou zajace?

IVAN ANTONOV. Nie.

ÚRADNÍK. Áno, áno. Iba ovcu. Škoda. Pri tom chemickom spôsobe je jediný problém... keď srst' opadne, zviera zostane holé a treba ho držať v teple asi tri týždne.

IVAN ANTONOV. To by išlo. Mám piecku na naftu.

ÚRADNÍK. Som si istý, že táto metóda bude pre vás najprijateľnejšia. Nijaké starosti so strihaním, strojčekmi, ľuďmi. Áno, táto kniha vám veľmi pomôže.

IVAN ANTONOV. Takže pastiera si môžem najat', plášť do dažďa dostanem, aj metodické postupy mám. Už zostáva iba jedno, a to – zohnať ovcu. No za takých podmienok ju zohnať musím – nech to stojí, čo to stojí.

ÚRADNÍK. Ale, súdruh Antonov, ste predsa rozumný človek. Musíte byť na svoju ovcu hrdý, a nie ju skrývať,

IVAN ANTONOV. Ja som hrdý. To som. Ale pochopte jedno, nemám ju.

ÚRADNÍK. Aj keby ste ju nemali, musíte si ju kúpiť. Práve tým dokážete svoju spoločenskú aktivitu, svoju vyspelosť. A za predpokladu, že ovcu máte... ja to jednoducho nechápem!... A k tomu ešte vychovávate mládež, učíte študentov.

Vzniká tak otázka, čomu ich učíte? A musíte ich učiť práve vy? Súdruh Antonov, to nie je pekné, naozaj nie. A títo dvaja mladí ľudia sú taktiež pod vašim vplyvom. Kam mierite, súdruhovia?... Chcete dokázať, že ovca neexistuje? Možno, že aj vy chováte nezákonne ovcu. Možno, že sa zaoberáte nezákonným obchodom s mliečnymi výrobkami!

ŽORO. Prosím vás, vy z nás urobíte hotových kriminálnikov!

ÚRADNÍK. Priznám sa, že to som od vás nečakal...

DERMENDŽIEVOVÁ (*ticho*). Ešte ste nepochopili, že on nemá ovcu?

ÚRADNÍK (*veľmi prekvapene*). Čože?

DERMENDŽIEVOVÁ. Nemá ovcu.

ÚRADNÍK. Vieš vôbec, čo hovoríš?

DERMENDŽIEVOVÁ. Nijakú ovcu nemá. Je to úplne jasné.

ÚRADNÍK. Nemá? To myslíš vážne?

DERMENDŽIEVOVÁ. Áno. Podľa mňa je ďalšia diskusia zbytočná. Bude lepšie vybaviť to hneď.

ÚRADNÍK. Hneď! Hneď! Vlastne, ako môžeš tak jednoznačne tvrdiť, že ovcu

nemá?

DERMENDŽIEVOVÁ. Jednoducho mu verím.

ÚRADNÍK. Verí mu! Čo sme v kostole? Načo mi je tá tvoja viera? Máme materiál z oddelenia? – Máme. Je to jeho podpis? – Je. Číslo občianskeho preukazu? – Súhlasí.

A ty mi tu budeš rozprávať o nejakej viere.

DERMENDŽIEVOVÁ. Prečo nám teda ustavične opakujú, že ľuďom treba veriť? A vlastne nikto im neverí.

ÚRADNÍK. Dačo sa jej muselo stať... Toľko rokov tu pracuje, taká tichá, krotká, ani počuť ju nebolo a naraz... Nepotrebuješ sa ísť prevetrať?

DERMENDŽIEVOVÁ. Buďte bez starostí. Nič mi nie je. (*Trpko sa usmieva.*) Celý ten čas som tu nerobila nič iné, ako pozerala do spisov, polievala kvety a popíjala kávu. Ku konverzácii mi stačilo „To už je vybavené“, „Vyzerá to na dážd“ alebo „Čo robia vaše vredy“. A keď raz poviem, čo si naozaj myslím, všetci ma majú za blázna.

ÚRADNÍK. Ale, Dermendžievová. Ovládaj sa predsa! Sú tu ľudia!

DERMENDŽIEVOVÁ. Ani mi na um nepríde.

ÚRADNÍK. A ták! Pozrimeže. A ja som si myslel, že ti nie je dobre.

DERMENDŽIEVOVÁ. Isteže mi nie je dobre. Keby ste boli trochu všímavejší, už by ste to dávno spoznali. Sedím tu s vami už toľko rokov.

ÚRADNÍK. Zdá sa mi, že vám bude ešte horšie.

DERMENDŽIEVOVÁ. To poznáte? Keď sa šesťdesiatnik jedného rána prebudí a nič ho nebolí, znamená to, že umrel. To sa do istej miery vzťahuje na všetkých.

ÚRADNÍK. Ja som radšej, keď ma nič nebolí. A ešte dačo. Na vašom mieste by som si také vtipy odpustil. V pracovnom čase a ešte pred cudzími ľuďmi.

DERMENDŽIEVOVÁ. Tá komédia, čo ste tu hrali pred chvíľou, bola oveľa trápnejšia.

ÚRADNÍK. Myslíte? Zdá sa, že zachádzate príliš ďaleko.

DERMENDŽIEVOVÁ. Aj tak by som to skôr či neskôr povedala.

ÚRADNÍK. Avšak prijaté normy správania sa nesmie nikto svojvoľne porušovať.

DERMENDŽIEVOVÁ (*výsmešne*). Hovoríte ako človek, ktorý ich porušil aspoň tisíckrát.

ÚRADNÍK. Ako človek, ktorý videl na vlastné oči, ako sa to končí.

DERMENDŽIEVOVÁ. Lenže ja sa nechcem iba prizerať. Ja chcem niečo robiť.

ÚRADNÍK. A čo, prosím vás?

DERMENDŽIEVOVÁ (*po malej pauze*). Nedali by ste aj mne tú brožúru o chove oviec?

ÚRADNÍK. A načo vám bude?

DERMENDŽIEVOVÁ. Možno, že si kúpim ovcu.

ÚRADNÍK. To myslíte vážne?

DERMENDŽIEVOVÁ. Áno. Odídem s nimi. Vy mi aj tak nepomôžete. Ved' vás poznám.

ÚRADNÍK. S nimi? To sa chcete obrátiť proti kolegom?

DERMENDŽIEVOVÁ. Uhádli ste.

ÚRADNÍK. Chápem. Bránia vám tu v rozlete, čo?... Len choďte, choďte. Vaša cesta bude trnistá, ale iste slávna. A keď náhodou zostanete bez práce, tak sa pokojne ozvite. Sme predsa ľudia.

DERMENDŽIEVOVÁ. Ďakujem vám vopred. (*Ivanovi Antonovovi.*) Ak nemáte nič proti tomu, môžeme ísť. (*Odchádzajú.*)

ŽORO. Ešte žena nám tu chýbala! Čo vám to len vliezlo do hlavy? Radšej sa vráťte, kým je čas!...

DERMENDŽIEVOVÁ. Nie, nevrátim. Už sa to nedalo vydržať.

EUGEN. Rozmyslite si to. Ved' tu pracujete. So zamestnaním nie sú žarty.

DERMENDŽIEVOVÁ. Rozmyslieť – to už som urobila dávno. Ved' už tu drepím

pekných pár rokov. Ten každodenný kolobeh už poznám naspamäť – tlačnica v električke, vrátnik si ťa podá, že chodíš neskoro, tajne popíjaš kávu, potom sa zavrtaš do spisov, dotazníkov, formulárov – píšeš, píšeš, a mlčíš. A tak to ide stále dookola. Naraz je tu zima, a človek si ani nestačil všimnúť, že tu pred chvíľou bola jar. A potom zas jar a zas jar... A keď náhodou niekoho stretneš, v najlepšom prípade ťa pozve do kina alebo na kávu, ale vôbec ťa nepočúva, iba po tebe naťahuje ruky... Styk s ľuďmi sa tu udržuje v závodnej jedálni... ako hlavný chod „Už viete, že Ivanovová manželka chodí so zubárom?“ ... a múčnik: „V Darexe dostali fantastické topánky, ale drahé“. Ľud si poklebetí, osvieži sa na duchu i na tele a potom môže v pokoji konzumovať spisy. Á keď tak roky ubiehali, naraz som si uvedomila, čo tu vlastne robím. A vy ma prehovárate, aby som sa vrátila. Nie, ďakujem. Nechcem. Ale ak si niekto želá – tak prosím. Plat ujde, kolegovia sú ľudskí, práca pokojná. Sú záujemci? Prosím – miesto je voľné. (*Traja priatelia mlčia. Dermendžievová na nich pozrie a usmeje sa.*) Nič si z toho nerobte! Ja zvyčajne mlčím. Ale teraz sa to všetko tak zbehlo. Predsa raz za desať rokov sa môžem troška vyrozprávať.

(*Tma.*)

11.

Všetci štyria pokračujú vo svojom putovaní. Zastavujú sa pred dverami jednej kancelárie.

DERMENDŽIEVOVÁ. Tu je to. Je to rozumný človek. Určite vás pochopí.

EUGEN. Práve toho sa bojím,

DERMENDŽIEVOVÁ. Pokiaľ to bude v jeho moci, iste vám pomôže. Určite.

IVAN ANTONOV. Dobre. Tak vojdime!

Vchádzajú. V miestnosti sa ticho na zemi hrá dieťa. Na dlážke sú rozprestreté deky. Pec s hrncami, z ktorých vychádza para. Ozdobná posteľ, stoličky, skriňa na šaty, televízor, chladnička, na stenách rodinné fotografie, kalendár, porcelánové nádoby na korenie, Stôl s pestrofarebným obrusom. Žena škrabe zemiaky.

GAZDINÁ. Dobrý deň... Nech sa páči ďalej... Nech sa páči... (*Ukazuje každému miesto.*) Vy si sadnite sem, na posteľ... Ospravedlňte nás, máme to tu trocha tesné. A Ani stoličiek nemáme dosť. To viete, jedna miestnosť... Práve som začala variť... (*Dáva si dole zásteru.*) Kvetko, ponúkni hosťov...

Hostia sú takí prekvapení, že sa nezmôžu na slovo. Chlapec ide ku skrini, vyťahuje bonboniéru a ponúka hosťov. Potom škatuľu odloží do skrine a opäť sa ide hrať s nákladným autom. Hostia a gazdiná na seba hľadajú, úctivo sa usmievajú, ako to spravidla býva na začiatku každej návštevy.

GAZDINÁ. Počasie sa akosi dnes pokazilo...

EUGEN. Áno, ochladilo sa.

IVAN ANTONOV. Už to vyzerá na zimu.

ŽORO. Áno, aj listie padá... (*dodáva kvôli presnosti.*) ...a zo stromov.

GAZDINÁ. Vlni o tomto čase boli také dažde...

IVAN ANTONOV. Tak, tak, vlni hodne pršalo. (*Mlčanie, pauza.*)

DERMENDŽIEVOVÁ (*sa usiluje prerušiť rozpačité mlčanie*). Máte. rozkošného chlapčeka. Tak čo, mládenec, ako sa voláš? (*Chlapec mlčí, hrá sa.*)

GAZDINÁ (*naraz jej vyhrknu slzy fo oči*). Neoficiálne Kvetosláv.

DERMENDŽIEVOVÁ. Ako to neoficiálne? A oficiálne?

GAZDINÁ. Oficiálne nemá mena.

IVAN ANTONOV. Nemá meno? Veď ste povedali Kvetosláv.

GAZDINÁ. Odmietli ho zapísať pod tým menom. Vraj nie je v zozname.

DERMENDŽIEVOVÁ. O čom to hovoríte? Aký zoznam?

GAZDINÁ. Tam na výbore majú zoznam odporúčaných mien. A keď si vyberiete nejaké iné, tak ho jednoducho nezapíšu. Ale my sme ho už pokrstili. Ako máme potom meniť meno? Ale oni trvali na svojom, my zas na svojom. A tak dieťa zostalo bez mena.

DERMENDŽIEVOVÁ. Prepáčte, že som sa tak pýtala. Ale komu by to zišlo na um.

GAZDINÁ. To nič, už sme sa s tým zmierili.

DERMENDŽIEVOVÁ. Neviete, nepracoval tu Janakiev? Mám taký dojem, že tu bola jeho kancelária.

GAZDINÁ. Nie, my sme tu už päť rokov. Možno, že predtým tu pracoval.

DERMENDŽIEVOVÁ. Už päť rokov?! Vy tu bývate?

GAZDINÁ. Áno. To máte tak... Zbúrali nám dom, pretože rozširovali ulicu. Sľúbili nám náhradný byt, ale to viete, ako to chodí. Záujemcov je veľa, byty nijaké. Dávali nám izby, ale vždy v domoch, ktoré sa mali búrať. Tak sme sa premiestňovali z jedného miesta na druhé, až sa narodil chlapec. Ďalej už to tak nešlo, a tak sme prišli sem so sťažnosťou. Nato nám prideliť dočasne túto miestnosť, kým sa vybaví niečo lepšie.

IVAN ANTONOV. Ale veď to je úrad! Ako tu žijete?

GAZDINÁ. Zvykli sme si. Má to svoje výhody. Keď potrebujeme potvrdenie alebo dačo také, mám to hneď pod nosom. Keď idem na nákup, susedia od vedľa sem občas nakuknú a dozrú na chlapca alebo mi pomiešajú guláš... máme dobrých susedov. Nemôžem si sťažovať... Manželovi trvalo dlhšie, kým si zvykol, ale aj on je už spokojný... Nie je ten váš Janakiev taký počerný, silnejšej postavy?...

DERMENDŽIEVOVÁ. Áno, áno.

GAZDINÁ. Tak ten pracuje o poschodie vyššie. Raz tu bol. Prilákala ho sem vôňa mäty, vraj zbožňuje mäta – už od detstva. Varila som fazuľovú polievku, tak som ho ponúkla... A vy? Veľmi sa ponáhľate? Nezostanete na obed?

IVAN ANTONOV. Nie, ďakujeme. Musíme nájsť toho Janakieva.

GAZDINÁ. No, ako chcete,

Eugen, Dermendžievová a Ivan Antonov sa zdvíhajú. Žoro, ktorý sa celý ten čas hral s chlapcom, sa tiež zdvíha.

ŽORO. Ja asi zostanem.

IVAN ANTONOV. Kde zostaneš?

ŽORO. Tu. Na obed.

IVAN ANTONOV. Ale veď ideme za Janakievom.

ŽORO. Ja nejdem.

IVAN ANTONOV. Čo to hovoríš? Predsa sa tak ľahko nevzdáme?

EUGEN. Žoro, prosím ťa! Ak máš hlad, tak na teba počkáme.

ŽORO. Som ustatý. Už mám po krk toho chodenia, všetkých tých nezmyslov. Mne už je všetko fuk. Jednoducho nemám chuť stále niečo dokazovať, vysvetľovať. Nie som už nijaký mladík. Mám štyridsaťdva rokov. Chcem už mať konečne pokoj, rodinu, žiť ako človek. A čo tu robím? Lietam kvôli akejsi ovci a aj tak je to všetko na... Viem, nie je to odo mňa pekné, ale ja už naozaj nemôžem.

EUGEN. A to si vravíš kamarát?

DERMENDŽIEVOVÁ. Vydržte ešte troška. Ešte jedno poschodie.

ŽORO. Len jedno? A čo potom?... Nie, ďalej nejdem. Nechcem. Vezmem si tu niečo a pôjdem domovo.

IVAN ANTONOV. Vari si nepočul? Je to rozumný človek. Vypočuj nás. Predsa nás v tom teraz nenecháš.

ŽORO. Ved' to nemá konca. A čo to má za význam. Roky ubiehajú a ja už chcem konečne žiť ako človek.

IVAN ANTONOV. Čo je to? Ako človek?

ŽORO. Ako normálny obyčajný človek. Čo ja za to môžem, že si si kúpil velúrové sako. Ty máš svoj život, svoje názory a ja zase svoje. Nechcem zo seba robiť nijakého hrdinu. Som iba človek.

IVAN ANTONOV. Čo keď jedného krásneho dňa dostaneš upomienku? Čo budeš robiť potom?

ŽORO. Nechajte ma! (*Lahne si na posteľ, nepočúva ich.*)

IVAN ANTONOV. Počkaj, Žoro. Predsa ani ja nie som nijaký hrdina, ale vzdať sa nechcem. Ako by to potom všetko vyzeralo? Vari všetko to, čo zo mňa robí človeka – cit, inteligencia, kultúra, vzdelanie, zásady – nepostačí na vyriešenie jedného chybného záznamu v akomsi spise? S tým súhlasiť nemôžem a nebudem. Vari by sme si mohli potom pozrieť do očí? Tak sa zdvihni a ideme.

ŽORO. Som unavený. (*Obráti sa k nim chrptom.*) Nechajte ma!

Zapcháva si uši rukami. Všetci traja sa naňho pozerajú. Gazdiná škrabe zemiaky, chlapec sa hrá s nákladným autom. Dvaja priatelia a Dermendžievová odchádzajú. Tma.

12.

Visiaci sedí zamračený vo výťahu. Pod ním stojí mlčky jeho žena. Je zrejmé, že dačo nie je v poriadku.

VISIACI. Prečo mlčíš? Chceš ma napínať?

MANŽELKA. Niekedy je lepšie mlčať ako hovoriť.

VISIACI. Nechaj si tie múdrosti. Vidiš, v akej som situácii... no, tak už niečo povedz! Hádam sa len neoženil?

MANŽELKA. Nie.

VISIACI. No tak čo?

MANŽELKA. Chcú ti dať výpoveď.

VISIACI. Čože! Výpoveď! Mne?

MANŽELKA. Áno. V dôsledku trvalej absencie na pracovisku.

VISIACI. Tomu vravím cynizmus. Ako mám chodiť do práce, keď vedia, že som tu zavretý? Môžem azda za to?

MANŽELKA. Povedali, že vraj tu môžeš zostať naveky. Kde vraj majú záruku, že sa niekedy vrátiš?

VISIACI. A to, že tu trpím a umáram sa, že zo mňa urobili pokusného králik... to je im jedno?

MANŽELKA. Povedali: „My to chápeme, ale zostáva faktom, že do práce nechodí. My za to nemôžeme, že tam zostal visieť, Práca stojí“.

VISIACI. Ale ja sa odtiaľto dostanem. Nebudem tu večne. Povedala si im to?

MANŽELKA. Povedala.

VISIACI. No a?

MANŽELKA. Povedali, že počkajú ešte pár mesiacov, ale nie viac. Keď neprídeš...

VISIACI. Tak...?

MANŽELKA. Rozviažu pracovný pomer. Po vzájomnej dohode.

VISIACI. Ale ja nechcem! Aká vzájomná dohoda? Ja nesúhlasím.

MANŽELKA. Povedali: „Bude súhlasiť. Nemá na výber“.

Visiaci sa zamyslí, aj jeho manželka mlčí. Tma.

13.

Pracovňa Janakieva. Úradník opravuje starobylé hracie hodiny. Na stole sa povalujú ozubené kolieska, pružinky, skrutkovače... Vstupuje Ivan Antonov, Eugen a Dermenždiežová.

IVAN ANTONOV. Dobrý deň. Hľadáme súdruha Janakieva.

ÚRADNÍK. To som ja. Poďte ďalej. Oho, vy ste celá delegácia. Poďte ďalej a sadnite si. Práve opravujem hodiny, ale nejako mi to nejde. Už sú hodne staré. Čas neukazujú, ale stále hrajú... *(Z hodín zaznie rytmická melódia Mozartovho menuetu. Všetci počúvajú a dívajú sa na hodiny.)* Čo tomu vravíte? Osemnásť storočie. Ľudovít XVI. A ešte hrajú!... No, čím vám môžem poslúžiť?

IVAN ANTONOV. Je to taká zložitá vec.

ÚRADNÍK. Myslíte, že toto je vari jednoduché? *(Ukazuje na hodiny.)* Majú tristo sedem súčiastok. Pokračujte, pokračujte! Možno s tým dačo urobíme.

EUGEN. Už sme s tým boli na niekoľkých miestach, a preto...

ÚRADNÍK. Počúvam vás.

IVAN ANTONOV. Mám začať od samého začiatku?

ÚRADNÍK. Začnite, odkiaľ chcete.

IVAN ANTONOV. No dobre. Kúpil som si velúrové sako...

ÚRADNÍK. A ták. To ste vy! Viem, viem. Je to naozaj hlúpa záležitosť.

EUGEN. Mierne povedané.

DERMENDŽIEVOVÁ. Ale napriek tomu – jasná.

ÚRADNÍK. Áno, všetko je jasné. Nemáte nijakú ovcu. Skrátka došlo k trápnemu omylu.

IVAN ANTONOV. Áno, presne tak, ako vravíte.

ÚRADNÍK. Takže vy ste si dali ostrihať sako?

EUGEN. Áno, ja som ho na to naviedol.

DERMENDŽIEVOVÁ (*Ivanovi Antonovovi*). Čo som vám povedala?

ÚRADNÍK. A potom vás zaviedli do spisov ako majiteľa ovce.

DERMENDŽIEVOVÁ. Čo je, pravdaže, omyl!

ÚRADNÍK. No iste, dopustili sa omylu. Je to evidentné.

IVAN ANTONOV. Áno.

ÚRADNÍK. Všetko toto je nad slnko jasnejšie.

EUGEN. Vari len nesnívam!

ÚRADNÍK. Vy nič nevlastníte?

IVAN ANTONOV. Nie.

ÚRADNÍK. A práve to je to najhoršie.

IVAN ANTONOV (*od prekvapenia si sadá*). Ale, ako to?

ÚRADNÍK. Ťažkosť spočíva v tom, že nielenže ovcu nemáte, ale ani nechcete pripustiť, že by ste ju mohli mať. Inak by sme všetko vybavili raz-dva.

IVAN ANTONOV. Ja vám nerozumiem.

ÚRADNÍK. Keby ste ovcu mali, zaradili by sme ju do inej registrácie, alebo odbavili by sme to tým, že je chorá. Ale vy ovcu nemáte.

IVAN ANTONOV. Prepáčte, ale ja vám vôbec nerozumiem.

EUGEN. Ani ja nie.

ÚRADNÍK. Pozrite, nie je to také zložité. Došlo k omylu, pravda?

IVAN ANTONOV. To rozumiem.

ÚRADNÍK. Háčik je v tom, že nikto svoj omyl neprizná. Dnes radšej urobia päť ďalších, ako by si priznali ten prvý. Rozumiete? Teraz budú tvrdiť, že je to ovca, aj keby ste sa rozglejili. Dajte si odo mňa povedať. Je to márne. Máte iba dve možnosti.

IVAN ANTONOV. Aké?

ÚRADNÍK. Prvá – začať platiť daň. To bude asi najjednoduchšie.

IVAN ANTONOV. To myslíte vážne?

ÚRADNÍK. Vy vari nesúhlasíte?

IVAN ANTONOV. Keby som súhlasil, tak by som sem nechodil.

EUGEN (*odťahuje Ivana Antonova troška nabok*). Počuj, asi to bude najrozumnejšie.

IVAN ANTONOV. Na to im neskočím. Zajtra budú odo mňa chcieť daň za slona.

ÚRADNÍK. Aspoň pripusťte, že máte ovcu. Formálne. Aby sme z niečoho vyšli.

IVAN ANTONOV. Nie.

EUGEN (*obaja sú nad'alej troška stranou*). Aspoň toto urob. Kvôli sebe. Koniec koncov bez kompromisov to nepôjde. Pokažíš si tým pozíciu na fakulte.

IVAN ANTONOV. A ako mám na to pristúpiť, keď to nie je pravda. Čo si potom budú myslieť všetci tí, čo sme u nich boli? Nie, nemôžem.

EUGEN. Nebuď taký naivný. Veď aj toto priznanie bude iba dočasné. Kým ju prevedú do inej registrácie.

IVAN ANTONOV. Nie, neprehováraj ma.

EUGEN. Prestaň už s tým trucovaním! Veď si dospelý, rozumný.

Ivan Antonov sa k nemu obráti chrbtom a odstúpi od neho v polovici vety. Eugen zostáva sám. Ivan Antonov sa vracia k úradníkovi.

IVAN ANTONOV. A tá druhá možnosť?

ÚRADNÍK. Druhá možnosť je – zadovážiť si ovcu.

IVAN ANTONOV. Čože, ešte si mám zadovážiť ovcu! (*Mlčí, pauza.*) To je podľa vás všetko, čo sa dá robiť?

ÚRADNÍK. Počujte, keby ste ovcu mali, či len fiktívne alebo nie, tak s ňou urobíme všetko, čo chcete. Prečo si ju nekúpite? Ste ženatý?

IVAN ANTONOV. Nie, ešte nie.

ÚRADNÍK. No tak vidíte. Jediné, čo vám chýba, je tá ovečka. Tichučké stvorenie, skromné, dôverčivé, prítulné. To nie je pes alebo mačka. Ony sa jej povahove vôbec nevyrovnajú. Ovca – to je úplne niečo iné. Nedokáže nenávidieť, nie je ľstivá. Ja, keby som nezbieral hracie hodiny, určite by som si zadovážil ovečku. S ňou sa človek necíti osamelý. Okrem toho, ovca má v sebe kus nefalšovanej prírody. Však viete, ako nám to začína chýbať... Nehovoriac o tom, že budete mať doma stále syr a mlieko. Pritom čerstvé, takpovediac priamo od zdroja, ktorý je navyše ešte váš blízky priateľ, ktorému môžete plne dôverovať. Radím vám úprimne – kúpte si ovcu. (*Ivan Antonov mlčí, nezmôže sa ani na slovo.*) Nebudete ľutovať, ubezpečujem vás. Ušetríte si tak množstvo nepríjemností a len na tom získate. Aj mne rozviažete ruky, bez ovce nemôžem vo vašej veci nič podniknúť. IVAN ANTONOV. Teda jediný spôsob, ako dokázať, že ovcu nemám, je kúpiť si ju. Je to tak?

ÚRADNÍK. Vo vašom prípade je to jediná možnosť, verte mi.

IVAN ANTONOV. Tak vám pekne ďakujem. Ja sa pokúsim nájsť nejakú inú možnosť.

ÚRADNÍK. Ste ešte priveľmi mladý... No, ako chcete. Chcel som vám pomôcť. Pripomínate mi moju mladosť... Ach, to boli časy, mladosť... (*Naraz hracie hodiny spustia starý menuet, ako keby chceli pripomenúť časy dávno minulé. Všetci počívajú ako omámení.*)

IVAN ANTONOV (*po skončení menuetu*). Ešte raz vám ďakujeme. Už musíme ísť.

ÚRADNÍK (*stále ponorený do spomienok*). Veľmi ma tešilo. (*Všetci traja odchádzajú a úradník zostáva sám.*)

14.

Traja priatelia stretávajú na chodbe kontrolóra, ktorý vlečie asi šesť varičov a niekoľko kávových šálok.

KONTROLÓR (*Ivanovi Antonovovi*). Kde máš ten varič?

IVAN ANTONOV. Nijaký varič nemám.

KONTROLÓR (*ukazuje na variče*). Aj títo tvrdili, že nemajú. Ale ja ťa dostanem, na to môžeš vziať jed. (*Odchádza.*)

IVAN ANTONOV. No toto. Čo je to vôbec za človeka? Stretávame ho už tretí raz.

DERMENDŽIEVOVÁ. Má na starosti protipožiarnu ochranu.

IVAN ANTONOV. Aha! A ja som si myslel, že nemá v hlave všetko v poriadku.

EUGEN. Mne sa zdá, že by sme to už mali nechať. Ako vidíš, nemá zmysel ďalej zapierať. Nemôžeme ju ďalej schovávať.

IVAN ANTONOV. O čom to hovoríš?

DERMENDŽIEVOVÁ. Čo nemôžete schovávať?

EUGEN. No, predsa ovcu.

DERMENDŽIEVOVÁ. On má ovcu?

EUGEN. Pravdaže má.

IVAN ANTONOV. Prosím ťa, čo sa ti robí?

EUGEN. Je to zbytočné. Neschováš ju.

IVAN ANTONOV. Ty si sa zbláznil! Jemu preskočilo. Evgeni, čo sa s tebou robí?

DERMENDŽIEVOVÁ. Vy máte ovcu?!

EUGEN. Už niekoľko rokov, bielu. Je k nej veľmi pripútaný. Keby ste ich videli, keď sa spolu zhovárajú, alebo keď jej uväzuje mašličku... Ona totiž nosí mašlu.

DERMENDŽIEVOVÁ (*hľadá na Ivana Antonova*). Tak vy máte ovcu!

EUGEN. A aké mená si pre ňu vymýšľa... A ona leží na koberci, pri jeho nohách,

so zasneným pohľadom... Ani by ste neverili, že je to ovca.

DERMENDŽIEVOVÁ (*hľadí Ivanovi Antonovovi do očí*). Tak teda...

EUGEN. On ju priamo zbožňuje. Považuje ju za čosi viac ako ovcu. Preto nechce platiť dane. Ale nečakal som, že sa jej zriekne. Po toľkých rokoch. Keď si tak dobre rozumeli.

IVAN ANTONOV. Áno, je to tak.

EUGEN. No konečne!

DERMENDŽIEVOVÁ. Takže, to všetko, čo ste hovorili...

IVAN ANTONOV. Áno, mám ovcu. Myslel som si, že sa mi podarí ju utajiť, ale nevyšlo to. A tak som sa jej musel zriecť.

DERMENDŽIEVOVÁ (*trpko*). Prečo ja mám na ľudí takú smolu? Zasa si zo mňa vystrelili. Ako vždy...

IVAN ANTONOV. Je mi ľúto.

EUGEN. Je ti ľúto. A prečo nás vláčiš tu po tomto bludisku? Prečo klameš ľudí? A túto ženu oberáš o ilúzie! Pokiaľ ide o mňa, ja som tú ovcu počul. Máš ju v kúpeľni.

IVAN ANTONOV. To chodenie ho nejako zmohlo. Radšej mu nebudeme odporovať...

EUGEN. To hovoríte o mne? Veľmi sa mýlite. Skrátka mám dosť tých tvojich „princípov“. Počuješ?... Dost! Dvadsať rokov ťa poznám a celý ten čas sa oháňaš svojimi zásadami. Čo chceš vlastne dokázať? Že sa dá žiť i čestne, čo? Že každý si môže dovoliť mať vlastné normy a nikdy ich nezradiť? Haha... Optimista! Vari sa nepozeraš okolo seba?

IVAN ANTONOV. Nič mu nie je. Je úplne normálny.

EUGEN. Ja nemôžem žiť, ako sa dá. Ja chcem žiť dobre. Vždy som to chcel. To je jediné, čo má pre mňa cenu... Keď som študoval ako strhaný, aby som sa mohol dostať na vysokú školu, profesori písali jednotky iným. Synáčikom riaditeľov,

námestníkov... Takže aby som prerazil, musel som začať donášať – kto čo povedal, kto rozbil oblok... A ty, ty si pred nikým nesklonil hlavu, ale na vysokú si sa dostal. Ešte dnes nemôžem tan zázrak pochopiť.

IVAN ANTONOV. Jednoducho – náhoda.

EUGEN. Pravdaže, náhoda. Pretože potom všetko zapadlo do normálnych koľají. Ty si stále asistent, kým tvoji kolegovia sú už dávno docenti. Aj keď nemajú nijaké extra kvality, predsa z nich budú profesori. Ty zostaneš celý život asistentom... Pretože lezieš každému na nervy s tými svojimi zásadami.

IVAN ANTONOV. Hovoríš ako prorok.

EUGEN. Hovorím ako realista. Ty nikdy nebudeš mať pokojný život, pozíciu ako ja.

IVAN ANTONOV. Len si ju maj, doprajem ti to.

EUGEN. Ty si hlúpy, pretože nič nechápeš... Stále sa naháňaš za pravdou. Čo z toho máš? Dokázal si niekomu, že toto tu je sako? Nikto ťa nebral vážne, okrem tejto naivky. Pohol niekto prstom?... Ježiš ide ku svojej Golgote! Ibaže miesto kríža nesie na svojich pleciach sako.

IVAN ANTONOV. Vieš čo, aspoň ju nechaj na pokoji! Počuješ! (*Ide k nemu.*)

EUGEN. Á!... Ty si to chceš so mnou rozdať... S priateľom!

DERMENDŽIEVOVÁ. Ale prečo ste celý ten čas s nami chodili? Nikto vás nenútil?

EUGEN. Myslel som, že tentoraz sa vzdá. Chcel som to vidieť. Ale iba som sa presvedčil, aký veľký blázon je to. Ja s tým nechcem mať nič spoločné. Viem, že hlavou múr neprerazíš. Každý rozumný človek to vie. Aj ja som to niekedy skúšal, ale nič sa tým nezmenilo iba ja. Nemá to zmysel, dajte si povedať. Radšej zaplať, čo od teba chcú a poďme každý po svojom. Tak to bude najlepšie.

IVAN ANTONOV. Odísť?!

EUGEN. Áno. Daj na mňa, sme predsa starí priatelia. Poďme. Ovca pekne pred

nami a my za ňou. Nemôžeme tu donekonečna pobehovať. Nemá to zmysel.

IVAN ANTONOV. Teraz mi je už jasné, prečo v zborovni vždy o veštkom vedeli.

EUGEN. Ivan, si na tomto svete už dosť dlho, ale nič si sa nenaučil. Spamätaj sa, kým je čas. Podme.

IVAN ANTONOV. Podme.

EUGEN. S ovcou?

IVAN ANTONOV. So sakom.

Ivan Antonov a Dermendžievová odchádzajú. Eugen stojí chvíľu nehybne, potom odchádza aj on, ale opačným smerom. Tma.

15.

Ivan Antonov a Dermendžievová premýšľajú, na koho sa obrátiť, klopú na ďalšie dvere, ale nikto neotvára. Skúšajú kľučku.

IVAN ANTONOV. Zamknuté.

DERMENDŽIEVOVÁ. Nieкто tam je. Počuť kalkulačku.

Zdnu počuť, ako nieкто pracuje na stroji. Dermendžievová klope ešte raz. No vtom sa zjavuje kontrolór. Zase má plnú náruč varičov, šnúry ťahá po zemi.

KONTROLÓR. To je zbytočné. Ten neotvorí. Zachraňuje Benátky.

DERMENDŽIEVOVÁ. Prosím?...

KONTROLÓR. No, predsa talianske Benátky. Perlu Jadranu.

IVAN ANTONOV. A pred čím ich. zachraňuje?

KONTROLÓR. Pred potopením. Benátky klesajú ročne o desať milimetrov. O

päťdesiat rokov by boli spolovice zatopené. Čo nečítate noviny?

DERMENDŽIEVOVÁ. Tak... On teda zachraňuje Benátky.

KONTROLÓR. Áno... Už sa s tým trápi tri roky... Celé dni premýšľa, skúma, počíta... Nemá to zmysel klopať, nikoho neprijíma.

IVAN ANTONOV. Dobre, ale... predsa má na starosti dane.

KONTROLÓR. No a čo? Kvôli daniam sa má vari vykašľať na Benátky? Čo ste to za ľudia? Kvôli jednej káve ste schopní zapáliť budovu, ale Benátky by ste nechali plávať. Vy tak iba dať si kávu a svet môže fras uchytiť. Ale ja ti ten varič zoberiem.

IVAN ANTONOV. Vôbec o tom nepochybujem.

KONTROLÓR (*Dermendžievovej*). A tebe tiež.

DERMENDŽIEVOVÁ. Už ste mi ho vzali.

KONTROLÓR. S ohňom nie sú žarty, keď vzplanie, ničí všetko...

IVAN ANTONOV. Máte stopercentnú pravdu.

KONTROLÓR. Tak si na mňa dajte pozor, lebo vám poriadne podkúrim.

(*Odchádza.*)

(*Tma.*)

16.

Výťah. Visiaci sa rozcvičuje. Prichádza jeho žena a Syn.

MANŽELKA. Povedz „Dobrý deň, otecko“, počuješ?

SYN. Dobrý deň, otecko. (*Obaja hľadajú hore.*)

VISIACI. Á, to ste vy! Moment. (*Pokračuje v cvičení, o chvíľu končí.*) Tak, ako si žijete? Čo škola?

SYN. Ujde to.

VISIACI. Čo povieš na tento výťah? Myslíš, že to zvládneš?

SYN. Takýto sme ešte nepreberali.

VISIACI. Čítaj aj odporúčanú literatúru. Možno ho ani nebudete preberať, už sa nevyrába.

MANŽELKA. Ved' číta, číta.

VISIACI. Z ktorého roku máte učebnice?

SYN. Hm... nepamätám si, asi zo sedemdesiateho tretieho...

VISIACI. Musíš si pamätať všetko. Tu aj tá najnepatrnejšia maličkosť môže byť osudná,

MANŽELKA. Pamätá si, on si všetko pamätá.

VISIACI. Ty si musíš všetko pamätať, všetko vedieť – ved' ty nie si ako ostatní – tvoj otec visí vo výťahu a s tvojím otcom robí pokusy Akadémie vied.

SYN. Áno, otecko.

VISIACI. Ukáž žiacku knižku.

Spúšťa košík. Syn a matka sa na seba pozrú, syn vyťahuje z vrečka žiacku knižku a dáva ju do košíka. Visiaci košík vyťahuje.

VISIACI. No výborne, výborne. Nestačí, že otec ti tu visí, ale synak si ešte nosí domov päťorky.

MANŽELKA. Má aj jednotky.

VISIACI. Z bulharčiny. Načo je mi jednotka z bulharčiny? Študuje preto, aby ma odtiaľto dostal, a nie aby skladal básne.

MANŽELKA. Ale to dieťa má literárne sklony.

VISIACI. Aj ja ich mám... Ale tie ma odtiaľto nedostanú.

SYN. Ty myslíš iba na seba.

VISIACI. Čože! Ako to hovoríš so svojím otcom!

SYN. Keby si mi aspoň troška pomohol... A ty si tu visíš a nič nerobíš.

MANŽELKA (*vyľakane*). On to hovorí iba tak. Nehnevaj sa naňho.

VISIACI. Tak... A čo mi ešte povieš?

SYN. Poviem ti ešte toto. Teraz vlastné schopnosti nič neznamenajú. Je to málo, nestačí to. Aby som sa niekam dostal, potrebujem odporúčanie, protekciu. Keď sa nemám o koho oprieť, vždy ma budú predbiehať. Myslíš, že otcovia mojich spolužiakov teraz sedia?... Rozbehli sa a striehnu ako psy, kde akého potentáta objaviť. A čo ja? Keď mám napísať, čím je môj otec, čo tam dám? Že visí vo výťahu?

MANŽELKA (*vyľakane*). Nehnevaj sa naňho. On poslúcha...

VISIACI. Ja za to nemôžem. Aj pre mňa je to nešťastie. A ty miesto toho, aby si sa mi snažil pomôcť, ma tu poučuješ. Ja v tvojom veku som sa neodvážil pozrieť otcovi do očí. Nepotreboval som nijakú protekciu, aby sa zo mňa stal človek.

SYN. No to mám naozaj skvelé perspektívy s takým otcom.

VISIACI (*vzrušeným preskakujúcim hlasom*). A vieš ty náhodou, že z tvojho otca sa môže stať vták? Že je to celkom reálna možnosť... Som zvedavý, koho budeš hnevať potom?

SYN. Počkaj... aký vták?

VISIACI. Taký. Vedci povedali, že z dlhotrvajúceho visenia vo vzduchu môžu nastať biologické zmeny v organizme.

MANŽELKA. Bože môj!

VISIACI. Kosti sa mi zľahčia, naplnia sa vzduchom...

MANŽELKA. Čoho sa ešte s tebou dožijem...

VISIACI (*nevšíma si ju*). Niektoré orgány zakrpatujú, zaniknú, iné sa rozvinú... potom možno budeš spokojný. Budeš môcť povedať: „Môj otec nie je hocikto“.

SYN. Otecko, nehovor tak, prosím ťa.

MANŽELKA. Bože môj!... Čo ja nešťastnica!

VISIACI. A keď jedného krásneho dňa zakrúžim nad štvrt'ou a odletím, možno si poviete: „Akého otca sme mali. Ale nevážili sme si ho a on je už preč“.

MANŽELKA (*naťahuje k nemu ruky*). Kiril!

SYN. Otecko! (*Obaja naťahujú ruky, aby ho zadržali, akoby sa naozaj chystal odletieť.*)

VISIACI (*po pauze*). A teraz ma už nechajte. Chcem zostať sám.

Obaja odchádzajú so sklonenými hlavami. Tma.

17.

Ivan Antonov a Dermendžievová idú chodbou, otvárajú postupne všetky dvere.

Ivan Antonov, ktorý sa do jednej miestnosti poďíval a niečo objavil, volá gestami Dermendžievovú. Obaja otvárajú dokorán dvere. Vo vnútri, obklopený zo všetkých strán zapnutými varičmi, sa zohrieva kontrolór. Má natiiahnuté ruky nad varičmi a spokojne sa usmieva, pričom má zatvorené oči. Ivan Antonov potichu priviera dvere.

DERMENDŽIEVOVÁ. Teraz chápem, prečo tak chcel mať na starosti protipožiarnu ochranu.

IVAN ANTONOV. Prečo?

DERMENDŽIEVOVÁ. Nevidel si? Tam, kde sedí, nie je zavedené ústredné kúrenie.

Obaja pokračujú v hľadaní a zastavujú sa pred ďalšími dvermi. Vstupujú do miestnosti. Na ich veľké prekvapenie je tam Eugen. Sedí za písacím stolom a niečo píše.

EUGEN. Pod'ťte ďalej, súdruhovia, sadnite si. Ćo vás ku mne vedie?

IVAN ANTONOV (*Der Mend'žievovej*). Hádám nemám halucinácie. Aj ty vidíš, že je to Eugen?

DERMEND'ŽIEVOVÁ. Áno, je to on.

IVAN ANTONOV. Možno, že sa nám to iba zdá. (*Ide bližšie k písaciemu stolu a prezerá si Eugena.*)

EUGEN. Nič sa vám nezdá. Som úplne reálny, môžete si na mňa siahnuť. Tak, súdruhovia, čím môžem poslúžiť?

IVAN ANTONOV. Ale... Počkaj... Ćo sa to so mnou deje?... Ty... si Eugen?... Voláš sa Eugen, poznáme sa od detských rokov?...

EUGEN. Áno, volám sa Eugen.

IVAN ANTONOV. Ja som Ivan Antonov. Tak sa volám... Ty si Eugen, a ja Ivan...

EUGEN. To je možné, že sa voláte Antonov.

IVAN ANTONOV. Takže je to tak, ako som si myslel. Ty si Eugen, môj starý priateľ. Ale kde sa tu berieš?

EUGEN. Pracujem tu.

IVAN ANTONOV. Ako to? Ved'...

EUGEN. Tak, jednoducho. V akej veci prichádzate?

IVAN ANTONOV. Predsa vieš, prečo sme tu, kvôli ovci.

EUGEN. Kvôli čomu?

IVAN ANTONOV. Ako to, kvôli čomu? Nehovor mi, že nevieš, o čo ide. Ved' ty si ma poslal na vidiek ostrihať sako.

EUGEN. Nepamätám sa. Mám toľko vecí na starosti. Boli by ste taký láskavý a povedali mi všetko od začiatku?

IVAN ANTONOV. To nemyslíš vážne. Predsa to je nezmysel.

EUGEN (*telefonuje*). Halo, Popov?... U mňa je nejaký Antonov. Ide o nejakú ovcu.

Ako je to s ním?... Áno, ovce?... Nepochybne?... Áno, pokus o utajenie... Jasné...
(*Hľadá na Ivana Antonova*)... Navyše ešte nie je očkovaná?... Pokuta...

Samozrejme, že pokuta... A môže aj pred súd... Za klamanie... Pravdaže.

IVAN ANTONOV (*kričí*). Ale, ľudia! Nepochopili ste, že to nie je ovca? To je sako, moje sako!

EUGEN (*položí slúchadlo*). Tak sa spamätajte, súdruh Antonov. Nekričte mi tu. Vy zrejme myslíte iba na tú svoju ovcu. Pozrite sa však troška tiež okolo seba. Čo všetko sa vo svete deje, povedzme na Blízkom východe – ľudia tam hynú... Taliani majú znova vládnu krízu... Otvára sa Lipský veľtrh... A vy s tou vašou ovcou alebo sakom – či ako to tam je... Nie je to dobrá vizitka pre vás, ste mladý, inteligentný človek, vychovávate kádre, a ako sa správate? Máte vôbec cit pre občianske povinnosti?

IVAN ANTONOV. Udelili mi rad! Druhého stupňa – za záchranu topiaceho sa.

DERMENDŽIEVOVÁ. Ivan!...

IVAN ANTONOV. Stučku mám tu. Nevidíte? (*Vyskočí na písací stôl.*) Čo, nevidno ju?

Eugen a Dermendžievová sa na seba pozerú.

IVAN ANTONOV. Druhého stupňa. Za záchranu topiaceho sa. (*Tma.*)

18.

Park uprostred mesta. Ivan Antonov pasie svoje sako na tráve. Dermendžievová sedí vedľa na lavičke a pletie.

IVAN ANTONOV (*saku*). Nie aby si spásla ten harmanček, bude ťa bolieť

žalúdok. Tu máš peknú trávku, ďatelinu. (*Der Mendžievovej.*) Hltá všetko do radu, všetko, čo sa jej dostane k papuli... ešte si naženie nejakú gastritídu, čo si potom počneme...

DERMENDŽIEVOVÁ (*nezdvíha hlavu od pletenia*). Dnes má apetít.

IVAN ANTONOV. Keď je so mnou, vždy sa pasie dobre... Aha ju, zase!... Čo nevidíš, že je to burina!? (*Ťahá povrázok, na ktorý je sako priviazané.*) Pod' sem bližšie... Taak, tu môžeš... Počkaj, nech vytrhnem ten pýr... (*Zohne sa a pýr vytrhne.*) A žuj pomaly, neponáhľaj sa, lebo zas budeš mať kyselinu...

(*Der Mendžievovej.*) Včera nemohla zaspať do tretej.

DERMENDŽIEVOVÁ. Mal si jej dať sódu.

IVAN ANTONOV. To som urobil.

DERMENDŽIEVOVÁ (*pletie, nezdvíha hlavu*). No, a nepomohlo to?

IVAN ANTONOV. Ani nie. Má citlivý žalúdok. Každá maličkosť jej spôsobuje kyseliny. Nevie, aké sú ostatné ovce, ale tá naša... No, vidíš ju! Zase sa vrhla na tie margarétky... Ale veď to je samá celulóza, prečo sa močeš ustavične okolo nich... (*Ťahá za povrázok – premiestňuje sako.*) A ten cyklofosfamid vôbec neznáša: ako ju budeme strihať, to veru neviem.

DERMENDŽIEVOVÁ. Normálne. Strihacou mašinkou.

IVAN ANTONOV. No, predsa len vedecký pokrok by sme nemali ignorovať. Chemický spôsob má svoje výhody.

DERMENDŽIEVOVÁ. Ale keď jej to nerobí dobre...

IVAN ANTONOV. Áno, nedokáže udržať rovnováhu. Stále ju ta ťahá doľava. (*Predvádza.*) Pozriem, či o tomto probléme dačo nepíšu. (*Otvára brožúrku, ktorú dostal od úradníka a číta. O chvíľu zatvára knižku, pozerá na hodinky.*) Nadišiel čas.

DERMENDŽIEVOVÁ (*pletie, nezdvíha hlavu*). Už?

IVAN ANTONOV. Áno, už je čas.

Dermendžievová odkladá pletenie, ide za scénu a prináša drevený stojan a stolček; Ivan Antonov prináša z druhej strany dva biele šechtáre. Dermendžievová postaví stojan a stolček do prostriedka scény, Ivan Antonov pripevňuje sako na stojan tak, aby rukávy viseli dolu, sadá si na stolček, podloží šechtár pod bližší rukáv a začína dojiť sako. Dermendžievová opäť začne pliesť.

IVAN ANTONOV. Dnes akosi ťažšie púšť'a. *(Dojí.)* Ako by už strácala mlieko...

DERMENDŽIEVOVÁ. To bude z tej nekvalitnej trávy a najmä z tých sadzí a nečistôt na nej... *(Pletie.)*

IVAN ANTONOV. Ale inak je husté... No, no, stoj pokojne... Keď je pokojná, dáva viac... No len čo počuje auto – koniec. Nepustí ani kvapku. *(Počut' okoloidúce auto.)* Už je to tu!

DERMENDŽIEVOVÁ. Je citlivá. *(Pletie, nezdvíha hlavu.)*

IVAN ANTONOV. V každom prípade trojfázové dojenie jej vyhovuje najlepšie... No a teraz z druhej strany... *(Posunie si stolček a šechtár položí pod druhý rukáv.)* No, no, nič, to nič, stoj pokojne, to je strážnik, on nie je zlý ujo, nič nám neurobí... *(Dojí.)*

DERMENDŽIEVOVÁ. Umyl si si ruky?

IVAN ANTONOV. Áno.

DERMENDŽIEVOVÁ. Včera si si zabudol.

IVAN ANTONOV. Ale zato som ju podojil cez vreckovku. *(Dojí.)* Ja dávam pozor. Veď to potom pijeme.

Zjavuje sa Žoro. Tlačí pred sebou detský kočík, vtom zbadá temtých dvoch, zastaví sa, potom sa k nim približuje.

ŽORO. Nazdar. Čo, oplatí sa ju vôbec dojit'?

IVAN ANTONOV. No, dnes je to slušné – skoro liter. Z jedného rukáva.

ŽORO. To už hej, to už hej.

IVAN ANTONOV. Je troška hustejšie a tmavšie, ale to je z tej trávy.

ŽORO. To nič. Myslíš, že to, čo predávajú, je lepšie?... Ako spala v noci?

IVAN ANTONOV. Do tretej nemohla zaspať.

ŽORO. To je asi z toho harmančeka. Alebo zožrala aj nejaké gladioly a nevšimol si si to...

IVAN ANTONOV. Ja síce dávam na ňu pozor, ale to vieš, zviera. Na chvíľu z nej spustím oči a už požiara margarétky... Ruží sa nedotkne – trne Ju pichajú, ale margarétky!... To je jej.

ŽORO. No, ten môj tiež v jednom kuse vyvádza, aj keď je ešte malý. Včera som ho nechal na chvíľu na stole a keď som sa vrátil, všetky taniere boli na márne kúsky.

IVAN ANTONOV. Vezmi mu troška mlieka, je čerstvé, práve som ho nadojil.

ŽORO. Ďakujem, privykol si na Sunar. To vieš, teraz ženy nepridávajú, aby sa im nezdeformovali prsia.

IVAN ANTONOV. Ale aj tak, vezmi mu trošku, urobíš mu krupičnú kašu...

Mlieka je dost'... A navyše domáca produkcia.

ŽORO. Ja viem... Ale keď nemám do čoho. Odskočím si po nejakú nádobu a hneď sme späť.

IVAN ANTONOV. Dobre, budeme tu. (*Žoro odchádza s kočíkom.*) Každý deň ide po nádobu a nikdy sa nevráti.

DERMENDŽIEVOVÁ. To vieš, Je veľmi roztržitý.

Zjavuje sa lekár a dvaja ošetrovatelia.

LEKÁR. To je asi on. Opatrne, aby sme ho nevyľakali... Ideme na to. (*Pristupujú bližšie.*) Dobrý deň.

IVAN ANTONOV. Dobrý deň.

Dermendžievová pletie.

LEKÁR. To máme dnes krásne počasie, čo?

IVAN ANTONOV. Mierne zamračené. Očakávajú sa prehánky, najmä v odpoľudňajších hodinách.

LEKÁR. To je dobre, pre polia sa zide popršať.

IVAN ANTONOV. Ej veru – zide.

LEKÁR. A čo vaša ovca – dojí dobre? (*Ukazuje na sako.*)

IVAN ANTONOV. Ujde to. No chováme ju hlavne pre vlnu.

LEKÁR. Aha... A ako často ju dojíte?

IVAN ANTONOV. Trikrát denne. Tak jej to najlepšie vyhovuje.

LEKÁR. Rozumiem.

IVAN ANTONOV. Ale ak vás môžem poprosiť, nehovorte tak nahlas, nerobí to dobre mojej ovci, znižuje to jej dojivosť... Nepodali by ste mi druhý šechtár, tento je už plný.

LEKÁR (*podáva mu šechtár*). A koľko šechtárov denne nadojíte?

IVAN ANTONOV. No, tak dva priemerne. Každý deň bez sobôt a nedeľ – ona má päťdenný pracovný týždeň.

LEKÁR. Päťdenný pracovný týždeň?!

IVAN ANTONOV. Áno, ako každý.

LEKÁR. Vlastne, prečo nie. A ako to vyzerá s vlnou?

IVAN ANTONOV. Čo vás konkrétne zaujíma?

LEKÁR. No... či je hrubá a ako ju striháte?

IVAN ANTONOV. Striháme ju chemickým spôsobom. Dávame jej určité dávky cyklofosfamitu. Po šiestich dňoch jej vlna opadá sama.

LEKÁR. Zaujímavé. A nemá to nejaký vplyv na mlieko?

IVAN ANTONOV. Vôbec nie. Iba keď je okolo nej rušno, nechce dojsť.

LEKÁR. A prečo ju teda dojdete tu? Pre ovcu je tu príliš veľa hluku.

IVAN ANTONOV. Hádám chcete povedať „Pre sako je tu príliš veľa hluku“.

Nie je.

LEKÁR (*prekvapene*). Aké sako?... Toto tu je predsa ovca.

IVAN ANTONOV. Myslíte?

LEKÁR. No iste. Toto je ovca.

IVAN ANTONOV. Doktor, doktor, vy nie ste v poriadku. Akáže ovca! Nevidíte, že je to moje sako? Vari má ovca gombičky? A rukávy?

LEKÁR. Ale aj tak – nie som si istý. Čosi mi hovorí, že to bude predsa len ovca.

Čo vy na to?

IVAN ANTONOV. Jasná schizofrénia. Doktor, musíte ísť k psychiatrovi. On vám pomôže.

LEKÁR. No toto. To sa mi stalo po prvý raz, že mi pacient určoval diagnózu.

Úplná vzájomná zameniteľnosť... No dobre, keď je to sako, prečo ho teda pasiete v parku?

IVAN ANTONOV. A kde ho mám pást’?

LEKÁR. A prečo ho vôbec pasiete?

IVAN ANTONOV. Oficiálne je totiž toto sako ovcou. Mám na to papiere. Prosím. (*Ukazuje ich.*)

LEKÁR (*číta*). ...ovca, vinárske merinové plemeno... Potvrdenie o zaplattení dane... Potvrdenie o očkovaní... Ničomu nerozumiem.

IVAN ANTONOV. Môžem vás ubezpečiť, že inú ovcu nemám. Toto je moja jediná. Ako ju potom nepást’. Ved’ by zdochla od hladu.

LEKÁR. Po prvý raz sa mi stáva čosi podobné. (*Znova si prezerá papiere.*)

Filológ... chová ovcu vinárskeho plemena. A pritom je to sako... Človek sa môže z toho zblázniť.

IVAN ANTONOV. Nerobte si zbytočné starosti, súdruh doktor. Berte to ako ovcu a uvidíte, že bude všetko v poriadku.

LEKÁR. Ale veď je to obyčajné sako! Každý normálny človek to vidí.

IVAN ANTONOV. Podľa vás. Ale podľa dokladov je toto sako ovca.

DERMENDŽIEVOVÁ (*vyčítavo*). Vy neveríte v doklady? To nie je správne...

IVAN ANTONOV. Mali by ste úradom viacej dôverovať. Keď tvrdia, že je to ovca, tak to berte ako ovcu.

LEKÁR (*chápano kýva hlavou*). Ja im dôverujem. Kto tvrdí opak?

IVAN ANTONOV. No tak. Chcete troška mlieka?

LEKÁR. Nie, ďakujem. Nemám smäd.

DERMENDŽIEVOVÁ. Ponúknite sa, je čerstvé,

LEKÁR. Nie, naozaj nechcem. Nech sa páči. (*Podáva Ivanovi Antonovovi papiere.*) Všetko je v úplnom poriadku,

IVAN ANTONOV. Ďakujem.

LEKÁR (*ošetrovateľom*). Tak poďme. Nemáme tu čo robiť.

IVAN ANTONOV. Súdruh doktor, nechcete jeden gombík z ovce? Na pamiatku?

LEKÁR. Ďakujem, ste veľmi láskavý, ale gombíky nezbieram. Do videnia.

(*Odchádzajú.*)

IVAN ANTONOV (*za ním*). A zájďte si na prehliadku, súdruh doktor...

Potrebujete to.

(*Tma.*)

19.

Kancelária. Úradník sedí za masívnym písacím stolom a pije kávu. Cengá telefón. Úradník lenivo zdvíha slúchadlo.

ÚRADNÍK. Haló...! (*Prudko vyskočí a stojí takmer v pozore.*) Áno, áno, dobrý deň, dobrý deň, čo môžem pre vás... Aký náš prípad? V parku? Ako to – v parku?... Nie, nie je od nás... Ja o ničom... Á... áno, áno, už viem... Ja viem, je to hanba, ľudia sa nám smejú... áno, áno. Dovoľte, aby som vám to vysvetlil. Máme tu toľko práce, že nevieme, čo skôr... Ja osobne nestačím kontrolovať všetky prípady. To bude asi nedorozumenie, nejaký omyl... Nie, v nijakom prípade sa to nebude opakovať. Robím, čo môžem, aj srdce už mám zničené z tých schodov, ale keď je to v záujme práce, musím nejakو vydržať. Ja obetujem... (*Naraz prestane hovoriť a pozrie na slúchadlo – na druhom konci už dávno slúchadlo zložili. Úradník ho drží, tvár má smutnú a unavenú, potom pomaly položí slúchadlo. Sadne si do kresla, masíruje si sluchy a zatvorí na chvíľu oči. Potom začne telefonovať.*) Haló, Popov?... To som ja. Počuj, tá ovca, čo je sakom, alebo ako to tam bolo... musí zmiznúť. Okamžite!... Pravdaže legálne, predsa nebudeme páliť spisy... Ako to, že tomu nerozumieš? Pošleme mu list, kde potvrdíme, že ide skutočne o sako a ospravedlníme sa. Nech nedemonštruje po parkoch... Ja viem, že je registrovaná, práve preto ťa volám. Musí zmiznúť čo najskôr... Prosím ťa, nechaj si tie reči... nevieš ako... a načo si tam? A rýchle, počuješ? (*Skladá slúchadlo. Nervózne sa prechádza po miestnosti, zapáli si cigaretu. Na chvíľu si sadne. Potom opäť vstane, pije koňak z fľaše, ktorú má v stole a znova začne telefonovať.*) Popov?... Už to máš?... Človeče, ako to – nejde, čo nejde?... Čo mi tam jachceš, s jednou ovcou si nevieš poradiť... Čo na tom, že je všade zapísaná! Preved' ju do kancelárskych potrieb – hoci aj ako lepidlo alebo atrament, ktorý sa

potom vyparí. Už si tú položku vyčerpал?... A čo – dať to do položky „Nábytok“?... Máš pravdu, vlastne ovca a nábytok nejdú dohromady... No, povedzme, vezmi z položky „Vtáky“ tri husi... Už si vzal?... No, a potom?... Dáš ich do „Psov“... Výborne. Potom zo „Psov“ berieš pol druhu psa, áno... do „Obmedzenej dojivosti“... dobre... Čo ti nesedí?! Aha... No, vezmi to, povedzme, zo „Spevavého vtáctva“... Nesmieš tam siahať... A „Vodné vtáctvo“... Ani tam... No škoda, že ju nemôžeme umiestniť. Ja viem, že je to ťažké... No dobre, nechaj to na mňa, už na niečo prídem... (*Skladá slúchadlo. Zase pije koňak z fľaše, nervózne sa prechádza sem a tam.*) Čo s ňou?... Čo teraz s ňou, s potvorou... A čas uteká. (*Naraz sa zastaví – dostal nápad, potom zdvíha slúchadlo.*) Haló... Ivanov?... To si ty? Prosím ťa, poď na chvíľku ku mne. Áno, áno... čakám. (*Položí slúchadlo a sadá si do kresla. Vstupuje Ivanov – päťdesiatšesťročný muž – pozdraví, zostáva stáť.*) Sadni si. (*Ukazuje na kreslo.*) Kávu? Alebo koňak? Radšej koňak, však? (*Nalieva do pohárikov.*) Na tvoje zdravie! (*Pijú.*) Ako sa ti vodí? A čo tvoja rodina?

IVANOV. Ďakujem, dobre.

ÚRADNÍK. A čo chlapec? Učí sa dobre?

IVANOV. Oni sú dvaja. Nedávno sa oženili.

ÚRADNÍK. No výborne, výborne. A ty? Zdravie slúži?

IVANOV. Ďakujem, ujde to. Žalúdok ma občas hnevá.

ÚRADNÍK. No, každý máme nejaké ťažkosti. V týchto dňoch budeš mať šesťdesiatku, však?

IVANOV. Päťdesiatšesť, ale až o tri mesiace.

ÚRADNÍK. No, nič to. Pozri, zajtra musíme osláviť tvoje jubileum.

IVANOV (*zdvíha sa*). Ale ja... Prečo práve zajtra?

ÚRADNÍK. Ty si odborársky člen, však?

IVANOV. Áno, ale iba päťdesiatšesťročný. Prečo naraz šesťdesiate narodeniny?

ÚRADNÍK. Je to v záujme našej organizácie, súdruh Ivanov. Ak chceš, ber to ako

úlohu.

IVANOV. Ale za dvadsaťštyri hodín zostarnúť o štyri roky?!...

ÚRADNÍK. Zostarneš, zostarneš. Vie niekto, koľko máš rokov?

IVANOV. Manželka.

ÚRADNÍK. Myslím tu – v podniku.

IVANOV. Nie, nikoho to nezaujímalo.

ÚRADNÍK. Výborne. Tak, zajtra budeš oslavovať jubileum, súdruh Ivanov.

IVANOV (*skromne*). Neviem, či to zvládnem...

ÚRADNÍK. Zvládneš, čo by nie, veď si svedomitý pracovník. A táto príležitosť stojí za to, aby sme zjedli jednu ovcu.

(*Tma.*)

20.

Slávnostne vyzdobený banketný stôl. Pri ňom sedia – Úradník, Eugen, Kontrolór a, pravdaže, jubilant Ivanov. Ivanov je v novom obleku. Uprostred stola leží veľká misa – tam by mala byť upečená ovca, ale nie je – misa je prázdna. Nad tým všetkým visí (vo výťahu) Visiaci.

ÚRADNÍK (*stojí*). Vážení kolegovia! Dovoľte mi, aby som niekoľkými slovami zaželal nášmu kolegovi všetko najlepšie pri príležitosti jeho šesťdesiatych narodenín. (*Aplauz.*) Šesťdesiate narodeniny a dvadsaťročná pracovná činnosť v našom podniku – to sú skutočnosti, ktoré si zasluhujú zd'aleka väčšiu pozornosť, ako je táto ovca, ktorá bola kúpená za prostriedky ROH. Za touto ovcou, vážení priatelia, sa skrýva naša pozornosť, starostlivosť a úcta voči obyčajnému jedincovi. Pretože naňho (*ukazuje na Ivanova*), na obyčajného pracovníka sa spolieha celá naša spoločnosť. Jeho každodenná práca nám dáva aj chlieb, aj víno, aj mäso.

(Ukazuje.) (Aplauz.) Preto sme radi, že môžeme dnes povedať: Ďakujeme ti, súdruh Ivanov, za dvadsaťročnú vernú prácu. (Aplauz. Ivanov vstáva, nemotorne sa ukláňa. Úradník mu blahožela.) No, súdruhovia, môžeme začať. Eugen, pokrájaj ovcu, prosím ťa. (Dáva si obrúsok pod bradu. Aj ostatní urobia to isté. Eugen porcuje fiktívnu ovcu. Niekde nôž narazí na kosť, tam Eugen použije špeciálne nožnice, niekde nôž prechádza ťažšie – ta, Eugen vraví „Á, chrupka!“). No pokrájaj „ovcu“ celú.) Ďakujem, Eugen. Súdruhovia, berte si. Dobrú chuť. (Berie – nakladá si prvý na tanier.)

EUGEN *(Kontrolórovi)*. Dovolíte... Tento kúsok je lepšie upečený... *(Ukazuje a ponúka mu ho.)*

KONTROLÓR. Ďakujem.

Všetci jedia fiktívnu ovcu, cvengot príborov, prisolenie, okorenenie a pod. Pred nimi sa zjavuje Ivan Antonov, nesie drevený stojan, na ktorom visí sako. Pozerá na ľudí okolo stola. Potom sa obracia k saku.

IVAN ANTONOV. Podľa prípisu číslo 6305 si znova sako. Gratulujem! *(Zdvíha sako, oblieka si ho, zapína gombíky. Potom sa obracia k publiku.)* Tento príbeh sa končí. *(Klania sa.)*

Koniec